

Àádòrin ọdún tí a gbàgbé Tíre

Jeff Pippenger

2023-08-12

Àádòrin Ọdún Tí Wọn Gbàgbé Tíre

Gbogbo àwọn wòlì ní tọka sí ọpin ayé.

“Olúkúlùkù nínú àwọn wòlì igbàani kò sọrò tó bèẹ̀ fún àsikò tiwọn bí wọn ti sọ fún tiwa, kí isọtélé wọn lè wà ní agbára fún wa. ‘Wàyí o, gbogbo nńkan wònyí şelẹ̀ sí wọn gégé bí àpẹrẹ: a sì kọ wọn sílẹ̀ fún ikilọ̀ fún wa, àwọn tí ọpin ayé dé bá.’ 1 Corinthians 10:11. ‘Kì í şe fún ara wọn, şugbọn fún wa ni wọn n şe iránşẹ̀ nínú àwọn nńkan wònyí, èyí tí a ti sọ fún yín nísinsin yíí láti ọdọ̀ àwọn tí wọn ti fi Èmí Mímọ̀ tí a rán kalẹ̀ láti ọrun wàásù ihìn rere fún yín; àwọn nńkan wònyí ni àwọn ángẹ̀lì n fẹ̀ láti wo inú wọn.’ 1 Peter 1:12....”

“Bíbẹ̀lì ti kó jọ, ó sì ti di àwọn işúra rẹ̀ pọ̀ mọra fún iran ikeyin yí. Gbogbo àwọn işẹ̀lẹ̀ nílá àti àwọn işẹ̀jọba mímọ̀ tí ó şe pàtàkì nínú itàn Májẹ̀mú Láéláe ti n tún ara wọn şe, wọn sì n tún ara wọn şe nínú ijo ní àwọn ojo ikeyin wònyí.” Selected Messages, iwé 3, 338, 339.

Gbogbo àwọn iwé Bíbẹ̀lì ni ó parí ní inú iwé Işípáyá.

“Nínú Ifihàn ni gbogbo àwọn iwé Bíbẹ̀lì ti pàdẹ̀, tí wọn sì parí.” Acts of the Apostles, 585.

A rí ifiranşẹ̀ ikilọ̀ ikeyin fún àwọn olùgbé ayé nínú Ifihàn orí ketàlá-dín-lógún.

Léyìn àwọn nńkan wònyí, mo sì rí angeli miiran tí ó n sọkalẹ̀ láti ọrun wá, ẹnì tí ó ní agbára nílá; a sì fi ọgo rẹ̀ tàn ayé nàà mọ̀lẹ̀. Ó sì ké pẹ̀lú ohùn líle gidigidi, wí pé, Bábílónì nílá nàà ti şubú, ti şubú, ó sì di ibùgbé àwọn ẹ̀mí èşù, àti ibi idimú gbogbo ẹ̀mí àimọ̀, àti àgò gbogbo ẹ̀yẹ àimọ̀ àti ikóriíra. Nítorí gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè ti mu nínú wáinì ibínú àgbèrè rẹ̀; àwọn ọba ayé sì ti bá a şe àgbèrè, àwọn oníşòwò ayé sì ti di ọlórọ̀ nípasẹ̀ ọpọ̀lọpọ̀ ayédèrùn rẹ̀. Ifihàn 18:1–3.

Ọrọ̀ nàà pé, “Bábílónì nílá” dúró fún ijo Roman Catholic, àti nínú Isaiah orí ketàlélógún, “Bábílónì nílá” ni a şojú rẹ̀ gégé bí Tíre.

Èrù Tiri. È ké, ẹyin ọkọ̀ ojú omi Tashishi; nítorí a ti pa á run, bèẹ̀ ni kò sí ilé mọ̀, kò sí ibùwole sí i: láti ilẹ̀ Kittimu ni a ti fihàn fún wọn. È daké, ẹyin olùgbé erékùşù; iwọ̀ tí àwọn oníşòwò Sidoni, tí n kojá lóri òkun, ti fi kún. Nípasẹ̀ omi nílá ni irúgbìn Sihori, ikóre odò, fi je èrè rẹ̀; ó sì jẹ̀ ojà àwọn orílẹ̀-èdè. Tijú, iwọ̀ Sidoni: nítorí òkun ti sọrò, àní agbára òkun, pé, Èmi kò ní irora ibimọ̀, bèẹ̀ ni èmi kò bí ọmọ̀, bèẹ̀ ni èmi kò tọ̀ àwọn ọdọ̀kúnrin dàgbà, tàbí gbé àwọn wúndiá sókè. Gégé bí ó ti rí nígbà iròyìn nípa Ejibiti, bèẹ̀ ni wọn yóò ní irora gidigidi nígbà iròyìn Tiri. È rékojá lọ sí Tashishi; ẹ̀ ké, ẹyin olùgbé erékùşù. Şe èyí ni ilú ayọ̀ yín, tí ipilẹ̀ rẹ̀ ti igbà àtijọ̀ pípé wá? Èşẹ̀ ara rẹ̀ ni yóò gbé e lọ jinnà sí ibi àjẹ̀jì. Ta ni ó gbimọ̀ ète yí sí Tiri, ilú adé, tí àwọn oníşòwò rẹ̀ jẹ̀ àwọn ọmọ̀-aládé, tí àwọn alárọ̀je rẹ̀ sì jẹ̀ àwọn ọlólá ilẹ̀ ayé? Olúwa àwọn ọmọ̀-ogun ti pinnu rẹ̀, láti bà ẹwà igbéraga gbogbo ọgo jẹ̀, àti láti mú gbogbo àwọn ọlólá ilẹ̀ ayé wá sí àbùkù. Rìn kojá ilẹ̀ rẹ̀ bí odò, iwọ̀ ọmọ̀bínrin Tashishi: agbára kò sí mọ̀. Ó nà ọwọ̀ rẹ̀ sórí òkun, ó mi àwọn ijoba: Olúwa ti pa àşẹ̀ jáde sí ilú oníşòwò nàà, láti run àwọn ibi agbára rẹ̀. Ó sì wí pé, Iwọ̀ kì yóò tún yọ̀ mọ̀, iwọ̀ wúndiá tí a ni lára, ọmọ̀bínrin Sidoni: dide, rékojá lọ sí

Kittimu; níbè pèlú, ìwọ̀ kì yóò rí isinmi. Wò ó, ilẹ̀ àwọn Kaldea; àwọn èniyàn wònyí kò sí rí, tí tí ará Asiria fi dá a sílẹ̀ fún àwọn tí ń gbé aginjù: wọn gbé àwọn ilẹ̀ iṣọ̀ rẹ̀ kalẹ̀, wọn gbé àwọn ààfin rẹ̀ dide; ó sì sọ̀ ọ̀ di ahoro. Ẹ̀ ké, ẹ̀yin ọ̀kọ̀ ojú omi Tashishi: nítorí a ti pa agbára yín run. Yóò sì ṣẹ̀lẹ̀ ní ojú náà, pé a ó gbàgbé Tiri fún ọ̀dún àádọ́rin, gégé bí ojú ọ̀ba kan: lẹ̀yin ọ̀pin ọ̀dún àádọ́rin ni Tiri yóò kọ̀rin bí àgbèrè. Mú háápù, yí ilú ká, ìwọ̀ àgbèrè tí a ti gbàgbé; ẹ̀ orin dídùn, kọ̀ orin púpọ̀, kí a lè rántí rẹ̀. Yóò sì ṣẹ̀lẹ̀ lẹ̀yin ọ̀pin ọ̀dún àádọ́rin, pé Olúwa yóò bẹ̀ Tiri wò, yóò sì padà sí èrè rẹ̀, yóò sì ẹ̀ panṣágà pèlú gbogbo àwọn iṣẹ̀ ayé lóri ojú ilẹ̀. Sùgbón ọ̀jà rẹ̀ àti èrè rẹ̀ yóò jẹ̀ ìmímọ̀ fún Olúwa: a kì yóò kó wọn jọ̀ tàbí pa wọn mọ̀; nítorí ọ̀jà rẹ̀ yóò jẹ̀ fún àwọn tí ń gbé níwájú Olúwa, kí wọn lè jẹ̀ ní itó, àti fún aṣọ̀ tí yóò pé. Isaiah 23:1–18.

Arábinrin White kòwé pé: “Gbogbo àwọn iṣẹ̀lẹ̀ nílá àti àwọn iṣe pàtàkì tó kún fún ìwúwo nínú itàn Májẹ̀mú Láéláé ni a ti tún ẹ̀, a sì ń tún ẹ̀ wọn nínú iṣẹ̀ ní àwọn ọ̀jọ̀ iṣẹ̀yin wònyí.”

Aísáyà mètálélógún sọ̀rọ̀ nípa àwọn ibáṣepọ̀ àṣotélẹ̀ ti Àjọ̀ Àwọn Orílẹ̀-Èdè, Ipápási, Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà àti Ísílámù. Kí a lè mọ̀ àwọn ọ̀títọ̀ wònyí, àwọn àmì kan nínú orí náà gbọ̀dọ̀ jẹ̀ kí Ìmísí tùmọ̀. Nígbà tí a bá ti tùmọ̀ àwọn àmì náà, itòlẹ̀ṣeṣe àwọn iṣẹ̀lẹ̀ náà yóò hàn gbangba ní iwọn tó pọ̀. Àwọn àmì nínú orí náà tí ó yẹ̀ kí a tùmọ̀ ni:

Èrù náà, Tírè, Àgbèrè, Asíríà, Ilẹ̀ àwọn Kálídià, Àwọn Ilẹ̀-Ìṣọ̀ àti Àwọn Ààfin, Társíṣì, Irú-ọ̀mọ̀ Síhòrì, Ilẹ̀ Kítímù, Sídónì, Ilú Àwọn Oníṣòwò, Ìròyìn Íjibítì àti iròyìn Tírè, Èkún, Ọ̀mọ̀binrin kan, Ọ̀górìn Ọ̀dún, Àwọn Ọ̀jọ̀ Ọ̀ba Kan, Ìgbàgbé, àti Írántí

Òrọ̀ náà “erù” nínú ẹ̀ṣè kíni ń tọ̀ka sí àṣotélẹ̀ idájọ̀ iparun sí i lóri iṣẹ̀yin Tírè.

Èrù: H4853—Láti inú H5375; erù kan; ní pàtàkì owó-ori, tàbí (ní itumọ̀ àilókàn) gbígbe erù; ní iṣàpẹ̀rẹ̀ ọ̀rọ̀ ikéde kan, ní pàtàkì idájọ̀, ní àkànṣe orin; ti ọ̀kàn, ifẹ̀-ọ̀kàn: – erù, gbé lọ̀, wòlù, X wọn gbé kalẹ̀, orin, owó-ori.

Èrù Tire jẹ̀ ọ̀kan nínú ọ̀pọ̀ ipínrọ̀ inú Bíbẹ̀lì níbi tí a ti fi idájọ̀ iṣẹ̀yin ti iṣẹ̀ Roman Catholic hàn gbangba. “Èrù,” gégé bí ilò àti itumọ̀ rẹ̀, jẹ̀ àṣotélẹ̀, ní pàtàkì jù lọ̀ àṣotélẹ̀ iparun. “Èrù” mékànlá wà nínú Isaiah, àti ní ìgbà méjọ̀ ni a fi ọ̀rọ̀ náà ló láti ṣàpẹ̀júwe erù tí a rú lóri èjiká. Ní àwọn ìgbà mékànlá tí a ti ṣàfihàn ọ̀rọ̀ náà “erù” gégé bí àṣotélẹ̀ iparun ni Isaiah 13:1; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 30:6 àti, dájúdájú, orí kẹ̀tálélógún, níbi tí a ti rí erù Tire. Ó yẹ̀ kí a kó gbogbo àwọn àṣotélẹ̀ iparun Isaiah jọ̀ kí a lè ẹ̀ ṣe àyẹ̀wò agbára wo ni a ń ṣàfihàn rẹ̀ ní àwọn ọ̀jọ̀ iṣẹ̀yin. Àwọn àṣotélẹ̀ iparun mékànlá sọ̀rọ̀ láti bo ní ẹ̀ṣẹ̀kan ṣoṣo, nítorí náà èmi yóò fi itumọ̀ kúkúru ti àṣotélẹ̀ iparun kọ̀ọ̀kan hàn láti fi itumọ̀ àyíká orí kẹ̀tálélógún kalẹ̀.

Nínú orí kẹ̀tálá, àṣotélẹ̀ idájọ̀ iparun sí Bábílónì ni Bábílónì ọ̀de-òní ní iparí ayé, èyí tí í ẹ̀ ṣe àgbèrè Romu, tí a tún ṣàfihàn nínú orí kẹ̀tádínlógún ti iwé Ìfihàn.

Ọ̀kan nínú àwọn àngẹ̀lì méje tí wọn ní àwọn àgò méje náà sì wá, ó bá mi sọ̀rọ̀, ó ní fún mi pé, Wá síhìn-ín; èmi yóò fihàn ọ̀ ní idájọ̀ aṣẹ̀wò nílá tí ó jókòó lóri ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ omi: ẹ̀ni tí àwọn ọ̀ba ayé ti bá ẹ̀ panṣágà, tí a sì ti fi ọ̀tí wáini panṣágà rẹ̀ mú àwọn olùgbé ayé yó. Nígbà náà ni ó gbé mi lọ̀ nínú ẹ̀mí sí aginjù: mo sì rí obinrin kan tí ó jókòó lóri ẹ̀ranko kan tí ó jẹ̀ awo pupa sọ̀kòtò, tí ó kún fún àwọn orúko ẹ̀sùn-ọ̀dàṣà, tí ó ní orí méje àti ìwo mewaá. A sì wọ̀ obinrin náà ní elése àlùkò àti àwọ̀ pupa sọ̀kòtò, a sì fi wúra àti ọ̀kúta iyebíye àti péálì ẹ̀ é lọ̀ṣòò, ó sì ní

ife wúrà kan ní ọwọ̀ rẹ̀ tí ó kún fún àwọn ìrira àti idọtí panságà rẹ̀: Orúkọ kan sì wà ní àkọsilẹ̀ lórí iwájú orí rẹ̀ pé, ÀSÍRÍ, BÁBÍLÓNÌ ÑLÁ, ÌYÁ ÀWỌN AŞÉWÓ ÀTI ÀWỌN ÌRIRA AYÉ. Ìfihàn 17:1–5.

Mo nílò láti yà sí ọ̀nà diẹ̀. Ètè ikẹkọ̀ọ̀ àsoṭelẹ̀ nípa Tírè, ní ikẹyìn gbogbo rẹ̀, ni láti mú ìtàn àsoṭelẹ̀ ti Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà bá ti ijo Seventh-day Adventist mu. A ó fi hàn pé ijoba Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà jẹ̀ iwo kan lórí ẹranko tí ó dàbí ọ̀dọ̀-àgùntàn nínú Ìfihàn orí ketàlá, àti pé ẹ̀sin Pùrótésítàntì tí ó jáde láti inú Àwọn Àkókò Òkùnkùn ni iwo kejì. Iwo Pùrótésítàntì nàà di Adventismu ti àwọn Millerite ní àsikò tí àwọn Pùrótésítàntì ti Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà kọ̀ ihìn-işẹ̀ ángẹ̀lì àkókò nàà. Nígba tí a bá ti fi èyí kalẹ̀, a ó fi hàn pé ìtàn iwo Pùrótésítàntì àti ìtàn iwo Republican n sàré ní ibámu pẹ̀lú ara wọn, wọn sì ní àwọn àbùdá àsoṭelẹ̀ tí ó jọra. Níwọn bí ó ti jẹ̀ pé, léyìn ohun gbogbo, wọn wà lórí ẹranko kan nàà, èyí tí n sojú pé àwọn iwo méjèèjì jẹ̀ tí àkókò kan nàà pẹ̀lú ara wọn. Èmi yóò şàlàyé àpẹ̀rẹ̀ kan nípa ibámu yìí láàárín àwọn iwo ijo àti ipínlẹ̀ ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà. Ní ọ̀nà tiwọn-tiwọn, àwọn méjèèjì “gbàgbé.”

Aísáyà mètàlélógún samisi àkókò àsoṭelẹ̀ níbi tí a ti gbàgbé agbára pòòpù fún àádòrin ọ̀dún, àti nínú àádòrin ọ̀dún àmì wònyí ènìyàn gbàgbé ipò pòòpù àti idí tí a fi n pe Àwọn Ojọ̀ Òkùnkùn ní Àwọn Ojọ̀ Òkùnkùn. Ọ̀wè ilérí iwo Pùrótésítàntì nígba tí wọn ya ara wọn kúrò nínú ijo Kátólíkì ní Bíbélì àti Bíbélì nìkan. Wọn gbàgbé pé Bíbélì n jẹ̀ kí a mọ̀ ẹ̀ni tí ipò pòòpù jẹ̀ ní tòótó. Wọn gbàgbé ihìn-işẹ̀ tí a fi pamọ̀ sínú iwé mímọ̀ nàà tí a fi lé wọn lówó, tí wọn sì jẹwọ̀ pé àwọn ni àwọn olùdààbò bo rẹ̀ àgbà.

“Àwọn tí ó bá dàrú nínú ọ̀yẹ̀ wọn nípa ọ̀rò nàà, tí wọn kò sì rí itumọ̀ aşòdì sí Kristi, dájúdájú wọn yóò fi ara wọn sí ẹ̀gbé aşòdì sí Kristi. Kò sí àkókò báyii fún wa láti dàpò mó ayé. Dáníẹ̀lì dúró nípo tirẹ̀ àti ní ibi tirẹ̀. Àwọn àsoṭelẹ̀ Dáníẹ̀lì àti ti Jòhánù ni a gbọ̀dọ̀ lóye. Wọn n tùmọ̀ ara wọn. Wọn n fún ayé ní àwọn ọ̀tító tí gbogbo ènìyàn yẹ̀ kí ó lóye. Àwọn àsoṭelẹ̀ wònyí ni yóò jẹ̀ ẹ̀rì ní ayé. Nípa imúşẹ̀ wọn ní àwọn ojọ̀ ikẹyìn wònyí, wọn yóò tùmọ̀ ara wọn.” Kress Collection, 105.

Bèè gégé, iwo olómù tí ó dúró fún ijoba Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà ni a pinnu pé kí ó jẹ̀ ti àwọn ènìyàn, kí ó sì şişẹ̀ fún àwọn ènìyàn; şùgbón àwọn aráálú Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà nàà ti gbàgbé àkọsilẹ̀ mímọ̀ tí a fi lé wọn lówó. Àkọsilẹ̀ mímọ̀ nàà ni Ọ̀fin Àgbà Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà, ilànà ipilẹ̀ ijoba nàà sì, tí a şe láti jẹ̀ fún àwọn ènìyàn, ni iyapa ijo àti ipínlẹ̀. Wọn ti gbàgbé iránşẹ̀ Ọ̀fin Àgbà tí a fi lé wọn lówó, tí wọn sì n jẹwọ̀ ara wọn gégé bí olùdààbòbò rẹ̀.

“Kí a sì rántí èyí, işògo Róòmù ni pé kò yí padà rárá. Àwọn ilànà Gregory VII àti Innocent III şì ni àwọn ilànà Şọ̀şì Roman Kátólíkì. Bí ó sì bá ní agbára nìkan, yóò fi wọn sí işẹ̀ pẹ̀lú agbára ñlá báyii gégé bí ó ti şe ní àwọn ọ̀rúndún tí ó kojá. Àwọn Pùrótésítàntì kò mó diẹ̀ nípa ohun tí wọn n şe nígba tí wọn n dàbàá láti gba iránlówó Róòmù nínú işẹ̀ igbéga ojọ̀ Àìkú. Nígba tí wọn n fi gbogbo ọkàn wọn lé e lórí láti mú ètè wọn şe, Róòmù n lépa láti tún agbára rẹ̀ fidí múlẹ̀, kí ó sì gba ipò aşẹ̀-gíga rẹ̀ tí ó sonù padà. Kí ilànà nàà kàn jẹ̀ kí a fidí rẹ̀ múlẹ̀ leṅkan ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà pé şọ̀şì lè lo tàbí darí agbára ijoba; pé a lè fi àwọn ọ̀fin ayé mú àwọn işẹ̀ ijọ̀sìn ẹ̀sin şişẹ̀; ní kúkúró, pé aşẹ̀ şọ̀şì àti ijoba ni yóò jẹ̀ olórí lórí ẹ̀rì-ọkàn, nígba nàà işẹ̀gun Róòmù ní orílẹ̀-èdè yìí yóò dájú.”

“Ọrọ Ọlórún tí fí ìkílò fún nípa ewu tí ń bọ lówọ; bí a bá pa èyí tí, ayé Pùròtèsítàntì yòò mó ohun tí ètè Róòmù jẹ ní tòótọ, nígbà tí yòò tí pé jù láti bọ nínú okùn ègè náà. Ó ń dàgbà sínú agbára ní idákẹ́jẹ. Àwọn èkọ rẹ ń lo ipa wọn nínú àwọn gbongàn igbimọ aṣòfin, nínú àwọn ijo, àti nínú ọkàn àwọn èniyàn. Ó ń kó àwọn ilé gíga àti ńlá rẹ jọ, nínú àwọn àyè ikòkò tí a fí pamó, nínú èyí tí a ó tún ṣe àwọn inúnibíni rẹ tí igbà àtijọ́. Ní ọ̀nà àṣírí, láìsì ẹ̀ni tí ó fura, ó ń mú agbára rẹ le sí i láti tẹ̀síwájú nínú àwọn ètè tirẹ̀ nígbà tí àkókò yòò dé fún un láti gbá ikolù. Gbogbo ohun tí ó ń fẹ̀ ni ipò ànfààní, a sì tí ń fún un ní èyí náà tẹ̀lẹ̀. Láìpẹ́ a ó rí, a ó sí ní irírí ohun tí ètè apá Róòmù jẹ. Ẹ̀nikẹ̀ni tí yòò gbà tí yòò sì sẹ̀gboràn sí ọ̀rọ Ọlórún yòò nípa bẹ̀ fa ẹ̀gàn àti inúnibíni bá ara rẹ̀.” The Great Controversy, 581.

Bí o bá lè rí itúmọ̀ ọ̀rọ̀-èdè kankan tí a tẹ̀ jáde kí ọ̀dún 1950 tó pé, tí o sì wo “obínrin aláwọ̀ pupa rírẹ̀” tàbí iyípadà kan nínú gbolóhùn yẹ̀n láti inú Ìfihàn mètálá-dín-lógún, gbogbo àwọn itúmọ̀ ọ̀rọ̀ kí ọ̀dún 1950 wọ̀nyẹ̀n ni wọ̀n ń fí hàn pé ijo Roman Catholic ni àgbèrè tí Ìfihàn mètálá-dín-lógún. Orílẹ̀-èdè Amérikà, ẹ̀ranko ayé olówo méjì tí Ìfihàn mètálá, gbàgbé igbà àtijọ́ rẹ̀, bóyá iwo Protestantism ni tàbí iwo Republicanism. Àwọn ilé-iṣẹ̀ méjèjèjì wọ̀nyí dide láti inú ifarahàn sí iṣàkóso isin oníwà-ikà tí ipò pàápàá àti iṣàkóso ọ̀ṣẹ̀lú oníwà-ikà tí àwọn ọ̀ba tí wọ̀n ń tí í lẹ̀yìn, tàbí gẹ̀gẹ́ bí Bíbélì ṣe sọ, àwọn ọ̀ba tí wọ̀n “ṣe àgbèrè” pọ̀ mó ọ̀n. Kí a tó bẹ̀rẹ̀ sí í gbé Isaiah mètálélógún yẹ̀ wò, a ó kòkó fí sọkí fúnni ní àkójopọ̀ gbogbo àwọn igbà mẹ̀wáá miiran tí Isaiah tí fí dá “àsotẹ̀lẹ̀ idájọ́” mò, nítorí gbogbo àwọn “erù” mọ̀kànlá náà ni wọ̀n jẹ̀ gan-an.

Aísáyà orí kẹ̀tálá ni erù Bábílónì ní “àwọn ọ̀jọ̀ ikeyìn.” Bábílónì, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé sọ̀ṣì Kátólíkì ní ó ń ṣàkóso tí ó sì ń darí i ní àwọn ọ̀jọ̀ ikeyìn, ó jẹ̀ àkójopọ̀ agbára mètá tí ń darí ayé lọ̀ sí Amágedónì ní orí kẹ̀rindínlógún Ìfihàn. Nínú àsotẹ̀lẹ̀ iparun orí kẹ̀tálá sí Bábílónì ọ̀de-òní, agbára mètá ni a sojú fún; Bábílónì, Lúsifà àti Ásírià, tí wọ̀n ń sojú fún ẹ̀ranko náà (Ásírià), dragoni náà (Lúsifà), àti wólú èké náà (Bábílónì). Ásírià àti Bábílónì ni agbára méjèjèjì tí ń sọ̀ di ahoro tí Ọ̀lórún lò láti fí jẹ̀ àwọn ọ̀mọ̀ Ísírelì àtijọ́ níyà, Ásírià sì ni ó kòkó dé, ó mú àwọn èyà mẹ̀wáá tí àríwá lọ̀ sí igbèkùn, lẹ̀yìn èyí ni Bábílónì sì mú èyà méjì tí guúsù, Júdá.

Israẹli jẹ̀ àgùntàn tí a tú ká; àwọn kinniún tí lé e lọ̀: ní àkókó ọ̀ba Ásírià tí jẹ̀ ẹ̀run; ní ikeyìn, Nebukadínésàri ọ̀ba Babeli yíi sì tí fọ̀ egungun rẹ̀. Nítorí náà báyiì ni Olúwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun, Ọ̀lórún Israẹli, wí; Kiyèsí i, èmi yòò jẹ̀ ọ̀ba Babeli àti ilẹ̀ rẹ̀ níyà, gẹ̀gẹ́ bí mo tí jẹ̀ ọ̀ba Ásírià níyà. Jeremiah 50:17, 18.

Àkókó ni Asiria kó àwọn èyà mẹ̀wáá àríwá Ísírelì lọ̀ sí igbèkùn, lẹ̀yìn náà Babiloni sì kó àwọn èyà méjì guúsù tí Júdá lọ̀ sí igbèkùn. Gbogbo igbèkùn méjèjèjì wọ̀nyí jẹ̀ ìmúṣe “àkókò méje” tí ó wà nínú Lefitiku ogún-ún àti mẹ̀fà. “Àkókò méje” tí ó wà nínú Lefitiku ni “àsotẹ̀lẹ̀ àkókò” àkókó pátápátá tí William Miller sàwárí, ó sì fihàn pé nígbà tí Asiria gba èyà àríwá náà, ó jẹ̀ àmì ìbèrẹ̀ itúkà kan tí ó tẹ̀síwájú fún ẹ̀gbẹ̀rún méjì àti ọ̀górún-ún márún-ún ọ̀dún méjilélógún. Àkókò náà bẹ̀rẹ̀ ní igbèkùn wọ̀n ní ọ̀dún 723 sáájú Kristi, ó sì parí ní “àkókò ọ̀pin” ní ọ̀dún 1798. Babiloni kó àwọn èyà guúsù náà lọ̀ ní ọ̀dún 677 sáájú Kristi, tí ó bẹ̀rẹ̀ “àkókò méje” sí Júdá, èyí tí ó parí ní ibi kan náà pẹ̀lú àsotẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2300 tí Dániẹ̀lì orí kejo ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rinlá, ní October 22, 1844. Asiria àti Babiloni ṣe ìmúṣe ètè kan náà tí ijìyà sí iṣòtẹ̀ àwọn èniyàn Ọ̀lórún, sùgbọ̀n Asiria ni ó kòkó mú ijìyà náà ṣe, lẹ̀yìn náà ni Babiloni.

Nínú ìbáṣepò àṣotélè ti àwọn agbára m̀eta nínú orí ketàlá, Babiloni ni àwòrán Ásírià, nítorí ó wá léyìn rẹ̀ ṣùgbón ó ṣe iṣẹ̀ kan náà sí àwọn èniyàn Olórùn.

Nínú orí kẹ̀èdógún, ẹ̀rù-ìkilò sí Moabu ni ó dojú kọ̀ àwọn ijọ̀ Píròtèsítàntì.

“Àpèjúwe Móábù yí ̀sojú fún àwọn ijọ̀ tí wọn ti dà bí Móábù. Wọn kò dúró ní ipò ojúṣe wọn gégé bí aláṣò-oba olóòtító. Wọn kò fowó sowó pò pèlú àwọn ogbón-orí ọ̀run nípa lílo agbára tí Olórùn fi fún wọn láti ṣe ifẹ̀ Olórùn, nípa títe agbára òkùnkùn padà, àti nípa lílo gbogbo agbára tí Olórùn ti fi fún wọn láti mú òtító àti òdodo tẹ̀ síwájú nínú ayé wa. Wọn ní imò òtító, ṣùgbón wọn kò ṣe ohun tí wọn mò.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1159.

Ijọ̀ Púròtèsítàntì tí ó ti ṣubú ni ijọ̀ náà tí ó bá a lọ̀ láti máa rìn pèlú Olúwa nígbà tí iyókù ẹ̀sìn Púròtèsítàntì sá lọ̀ ní ihìn-iṣẹ̀ àngẹ̀lì kejì. Móábù ni Àdifenítisimù, iwo Púròtèsítàntì tí ó ti ṣubú.

Orí ketàdínlógún jẹ̀ nípa Damasku, a sì dá a mò gégé bí ilú tí a yòò mú kúrò. Ilú jẹ̀ ààmì ijọ̀ba, àti ijọ̀ba tí a ó mú kúrò ní “àwọn ojọ̀ ikeyin” ni Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà.

Orí kẹ̀rinlá ni àṣotélè idájọ̀ iparun sí orílẹ̀-èdè Ejibiti, tí ó n ̀sojú Àjọ̀ Iṣòkan Àgbáyé àti gbogbo ayé.

Àwọn àṣotélè iparun m̀eta tí ó tẹ̀lẹ̀ e nínú orí kẹ̀èdógún [twenty-one] wà nípa ilẹ̀ aṣalẹ̀ ẹ̀lẹ̀rùjẹ̀jẹ̀ tí gúúsù, Dúmàh àti Arabia. Àwọn àṣotélè iparun m̀eta wònyí n tọ̀ka sí Islam, ní ìbámu pèlú àwọn ègbé m̀eta ti Ifihàn 8:13.

Àṣotélè iparun nínú orí kejilélógún n ̀sàfihàn iyapa àwọn Adventist Laodicea kúrò lódò àwọn Adventist Filadelfia nígbà òfin ojọ̀ Àìkú.

Léyìn náà, nínú orí ketàlélógbón, a rí ẹ̀rù ti àwọn ẹ̀ranko ti gúúsù, èyí tí ó jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ kejì ti isòtẹ̀ àwọn Adventist Laodicea. Gbigbé gbogbo àwọn ẹ̀rù inú Isaiah jọ̀, ó fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ pé ó n ̀sòrò sí gbogbo àwọn aṣájú nínú àṣotélè fún “àwọn ojọ̀ ikeyin.” Mo n ̀yan Isaiah m̀etálélógún láti fi hàn pé itàn orílẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà, gégé bí ijọ̀ba kẹ̀fà nínú àṣotélè Bíbẹ̀lì, n ̀sàkóso láti 1798 tí dé òfin Ojọ̀ Àìkú.

Nítorí pé “olúkúlùkù nínú àwọn wòlì àtijọ̀ sòrò kéré sí i fún àkókò tiwọn ju fún tiwa lọ̀, tó bẹ̀e tí isòtélè wọn sì wà ní agbára fún wa,” gbogbo ọ̀rò isòtélè n tọ̀ka sí àwọn isèlè ní iparí ayé. Òtító yí, ní ipapò pèlú òtító náà pé “gbogbo àwọn iwé Bíbẹ̀lì ni wọn padé, wọn sì parí” nínú iwé Ifihàn, fi iwé Ifihàn mùlè gégé bí ibi itókasi fún imúbá ẹ̀rì isòtélè mu nípa àwọn isèlè tó wà ní iparí ayé.

Nínú orí kejidínlógún iwé Ifihàn, a rí aṣẹ̀wó nílá náà tí n ̀ṣe àgbèrè pèlú àwọn ọ̀ba ayé, àti idájọ̀ ikeyin rẹ̀.

Ọ̀kan nínú àwọn àngẹ̀lì méje tí wọn ní àwọn ago méje náà sì wá, ó bá mi sòrò, ó sì wí fún mi pé, Wá síhìn-ín; èmi yòò fi idájọ̀ àgbèrè nílá tí ó jókòò lórí omi púpò hàn ọ̀: èni tí àwọn ọ̀ba ayé ti bá ṣe àgbèrè, tí a sì ti fi wàini àgbèrè rẹ̀ mú àwọn olùgbé ayé yó. Ifihàn 17:1, 2.

Àwọn wòlì kì í ta ko ara wọn rí.

Àti pé àwọn èmí àwọn wòlì wà lábé àkóso àwọn wòlì. Nítorí Olórùn kì í ṣe olùdásilẹ̀ idàrúdàpò, bí kò ṣe ti àlàáfíà, gégé bí ó ti rí nínú gbogbo àwọn ijọ̀ àwọn èni-mímó. 1 Kòrinti 14:32, 33.

Ní òpin ayé, “ìdájó àgbèrè ñlá tí ó jókòò lóri omi púpò,” àgbèrè ñlá náà pèlú “èni tí àwọn ọba ayé ti bá ẹ àgbèrè,” àgbèrè ñlá náà tí ó ti mú “àwọn olùgbé ayé” yó “pèlú wáinì àgbèrè rẹ;” ni Isaiah fi sàfihàn gégé bí “alágbèrè” tí a gbàgbé fún “ojó ọba kan,” tàbí ọdún àádòrin àsotélẹ̀. Nígba tí ọdún àádòrin náà bá pé, Tírè “yóò bá gbogbo àwọn ijọba ayé ẹ àgbèrè.” Alágbèrè Isaiah ni àgbèrè ñlá John. Alágbèrè Isaiah àti àgbèrè John dúró fún Sọ̀ṣì Roman Kátólíkì, nítorí obinrin jẹ ààmì ijọ nínú Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run.

Èyin aya, ẹ teríba fún ọkọ yín fúnra yín, gégé bí sí Olúwa. Nítorí ọkọ ni orí aya, gégé bí Kristi pèlú ẹ jẹ orí ijọ: ọ̀un ni Olùgbàlà ara náà. Nítorí náà, gégé bí ijọ ti n teríba fún Kristi, beẹ̀ ni kí àwọn aya máa teríba fún ọkọ wọn nínú ohun gbogbo. Èyin ọkọ, ẹ fẹ̀ràn aya yín, gégé bí Kristi pèlú ti fẹ̀ràn ijọ, tí ó sì fi ara rẹ̀ lélé nítorí rẹ; kí ó lè yà á sọtò sí mímọ̀, kí ó sì wẹ̀ ẹ̀ mọ̀ pèlú ifọnuwẹ̀ omi nípa ọ̀rọ̀ náà, kí ó lè fi í hàn fún ara rẹ̀ gégé bí ijọ ológo, tí kò ní àbàwọn, tàbí iwúre, tàbí irú nńkan beẹ̀ rára; sùgbón kí ó lè jẹ̀ mímọ̀ àti aláilábùkù. Bákán náà ni ó yẹ̀ kí àwọn ọkúnrin fẹ̀ràn aya wọn gégé bí ara wọn fúnra wọn. Èni tí ó bá fẹ̀ràn aya rẹ̀, ara rẹ̀ ni ó fẹ̀ràn. Nítorí kò sí èni tí ó ti kóriíra ara rẹ̀ rí; sùgbón ó n bọ̀ ọ̀, ó sì n tójú rẹ̀, gégé bí Olúwa ẹ̀ n ẹ̀ sí ijọ: nítorí ọ̀mọ̀ ara rẹ̀ ni àwa jẹ̀, nínú ẹ̀ran ara rẹ̀, àti nínú egungun rẹ̀. Nítorí èyí ni ọ̀kúnrin yóò fi bàbá àti iyá rẹ̀ sílẹ̀, a sì dàpọ̀ mọ̀ aya rẹ̀, àwọn méjèjì yóò sì di ara kan. Àsírí ñlá ni èyí: sùgbón mo n sọ̀ ní ti Kristi àti ijọ. Sibèsibè, kí olúkúlùkù yín ní pátó fẹ̀ràn aya rẹ̀ gégé bí ara rẹ̀; kí aya náà sì rí i pé ó bọ̀wọ̀ fún ọkọ rẹ̀. Éfèsù 5:22–33.

Aposteli Paulu fi hàn pé, ní ti àsotélẹ̀, a sojú ijọ Kristi gégé bí obinrin. Nítorí náà, obinrin nínú àsotélẹ̀ ni ijọ; sùgbón ijọ Kristi jẹ̀ “mímọ̀, láinì àbàwọn.” Ijọ aláìmọ̀ ni a fi obinrin aláìmọ̀ sojú; ní bá yí ni Isaiah ẹ̀ tọ̀ka sí àgbèrè kan, Johanu sì tọ̀ka sí panságà kan. Wọn sojú ijọpọ̀-papá gégé bí panságà, ijọ Ọ̀lọ̀run sì jẹ̀ wúndiá.

Nítorí mo n jowú yín pèlú ijowú ti Ọ̀lọ̀run: nítorí mo ti fi yín fún ọkọ kan soṣo ní igbéyàwó, kí emi lè gbé yín kalẹ̀ fún Kristi gégé bí wúndiá mímọ̀. 2 Kọ̀rinti 11:2.

A kí í ẹ̀ pé a ẹ̀ aṣojú ijọ Ọ̀lọ̀run gégé bí wúndiá nńkan, sùgbón a ti fi í fẹ̀ ọkọ kan soṣo. Tírè àti àgbèrè ñlá Jóhánù n bá àwọn ọba ayé dá àgbèrè. Ijọ Kátólíkì ní ìbálòpọ̀ pèlú ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀kúnrin, kí í ẹ̀ pèlú ọkan soṣo. Dániẹ̀lì sọ̀ fún wa pé àwọn ọba náà jẹ̀ àwọn ijọba.

Eyi ni alá náà; àwa yóò sì sọ̀ itumọ̀ rẹ̀ níwájú ọba. Iwọ̀, ọba, jẹ̀ ọba àwọn ọba: nítorí Ọ̀lọ̀run ọ̀run ni ó ti fi ijọba, agbára, ipá, àti ògo fún ọ̀. Ní ibikíbi tí àwọn ọ̀mọ̀ èniyàn bá n gbé, àwọn ẹ̀ranko igbó àti àwọn ẹ̀yẹ̀ ojú ọ̀run ni ó ti fi lé ọ̀ lówó, ó sì ti fi ọ̀ jẹ̀ alákosó lóri gbogbo wọn. Iwọ̀ ni orí wúra yí. Àti léyìn rẹ̀ ni ijọba miiran tí ó kéré ju tí rẹ̀ lọ̀ yóò dide, àti ijọba kẹ̀ta miiran tí ide, èyí tí yóò jẹ̀ olóri lóri gbogbo ayé. Ijọba kẹ̀rin yóò sì lágbára bí irin: nítorí bí irin tí n fọ̀ ohun gbogbo sí wẹ̀wẹ̀, tí ó sì n ẹ̀gun gbogbo nńkan: gégé bí irin tí n fọ̀ gbogbo wọ̀nyí, beẹ̀ ni yóò fọ̀ wọn sí wẹ̀wẹ̀, yóò sì nghièn wọn. Daniẹ̀lì 2:36–40.

Nínú Dániẹ̀lì orí kejì, a dá àwọn ijọba inú àsotélẹ̀ Bíbẹ̀lì mọ̀, a sì sàlàyé wọn. Bí Dániẹ̀lì ẹ̀ n tú alá náà fún Nebukadinesári, ó sọ̀ fún Nebukadinesári pé ọ̀un ni orí wúra náà. Orí wúra náà jẹ̀ ọba, sùgbón ọba kan dúró fún ijọba kan. Ijọ Róòmù Kátólíkì ni àgbèrè ñlá náà tí n ẹ̀ panságà pèlú gbogbo àwọn ọba ayé ní òpin ọ̀dún àsotélẹ̀ àádòrin. Àwọn ọba náà jẹ̀ ààmì àwọn èniyàn, Tírè sì jẹ̀ obinrin aláìmọ̀. Obinrin kan jẹ̀ ijọ; àgbèrè jẹ̀ ijọ aláìmọ̀; ọ̀kúnrin kan jẹ̀ ọba, ọba sì jẹ̀ ijọba. Obinrin kan jẹ̀ ijọ, ọba sì jẹ̀ ipinlẹ̀. Ibáṣepọ̀ tí kò bófin mu lááárín àwọn ohun-ìṣe méjèjì wọ̀nyí dúró fún

panşágà ti ẹmí.

Ofin Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà jẹ̀ àkòsílẹ̀ ọ̀run kan tí ó fi idí dandan mí mú kí ẹ̀ka méjèjèjì wònyí yà sòtò múlẹ̀. Bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé a kò tii parí pẹ̀lú fifi Tírè hàn gégé bí ijọ Roman Catholic, ó dàbí ohun tí ó ye ní àkókò yìí láti şàlàyé àmì miíràn nínú Isaiah ogún-mẹ̀ta tí ó tùmò àpẹ̀pẹ̀ ọ̀kùnrin àti obìnrin—ijọ àti ipínlẹ̀.

Wò ilẹ̀ àwọn ará Kálídià; ènìyàn yìí kò sí tẹ̀lẹ̀, tí tí àwọn ará Ásírià fi dá a sílẹ̀ fún àwọn tí n gbé aginjù: wón gbé àwọn ilé-ìşò rẹ̀ kalẹ̀, wón kọ àwọn ààfin rẹ̀ sókè; ó sì sọ ọ̀ di ahoro. Isaiah 23:13.

Nínú ẹ̀şẹ̀ nàà, ará Asiria ni ó dá ilẹ̀ àwọn Kálídià sílẹ̀, ó sì gbé àwọn “ilé-ọ̀ba gíga” àti “àwọn ààfin” kalẹ̀. Ará Asiria nàà jẹ̀ àmì Nimrodu, àwọn Kálídià sì dúró fún àwọn aşáájú ẹ̀sìn àwọn ẹ̀sìn àdiítú Bábílónì. “Ilé-ọ̀ba gíga” jẹ̀ àmì ijọ. Nígba tí Jèsù gbé àkàwé ogbà àjàrà kalẹ̀, Sister White sọ̀rọ̀ lóri àkàwé nàà bá yìí:

“Nínú àkàwé nàà, onilé dúró fún Ọ̀lọ̀run, ogbà àjàrà sì dúró fún orílẹ̀-èdè Júù, odi nàà sì jẹ̀ òfin àtọ̀runwá tí ó jẹ̀ ààbò wọn. Ilé-ìşò nàà jẹ̀ ààmì tẹ̀npili.” *Desire of Ages*, 596.

Ará Ásírià dá ilẹ̀ àwọn Kálídià sílẹ̀, àwọn tí wón gbé ijọ kan (ilé-ọ̀ba gíga) kalẹ̀ àti “ààfin” kan. “Ààfin” n sọ̀jú fún “ọ̀ba,” èyí tí ó sì tún n sọ̀jú fún ijọba. Ijọba kan ni a tún n şàpẹ̀pẹ̀ gégé bí ilú.

Wón sì wí pé, Ẹ̀ wá, ẹ̀ jẹ̀ kí a kọ̀ ilú kan fún ara wa, àti ilé-ìşò kan, tí orí rẹ̀ yóò dé ọ̀run; ẹ̀ sì jẹ̀ kí a şe orúkọ̀ fún ara wa, kí a má bàà fón ká lóri gbogbo ilẹ̀ ayé. *Jenésìsì 11:4*.

“Ilé-ìşò” àti “ààfin” tí ará Ásírià dá ni “ilú” àti “ilé-ìşò” tí Nimrodu kọ̀.

Àwọn òkú wón yóò sì wà ní igboro ilú nílá nàà, èyí tí a n pè ní ti ẹ̀mí ní Sódómù àti Ejibiti, níbi tí a ti kàn Olúwa wa mó àgbélébùù pẹ̀lú. *Ìfihàn 11:8*.

Ìmísí mí mọ̀ sọ̀ fún wa pé “ilú nílá” tí a mẹnù kàn nínú *Ìfihàn* orí kọ̀kànlá dúró fún ijọba Faranse ní àkókò Iyíká Faranse.

“‘Ilú nílá nàà’ nínú àwọn ọ̀pópónà rẹ̀ níbi tí a ti pa àwọn ẹ̀lẹ̀rìí nàà, tí àwọn òkú wón sì gbé dùbùlẹ̀ sí, ni ‘nípa ti ẹ̀mí,’ Íjibiti. Nínú gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè tí a gbé kalẹ̀ nínú itàn Bíbélì, Íjibiti ni ó fi igboya jùlọ̀ sẹ̀ iwàláàyè Ọ̀lọ̀run aláàyè, tí ó sì kọ̀ láti tẹ̀riba fún àwọn aşẹ̀ Rẹ̀. Kò sí ọ̀ba kankan tí ó tii gbìyànjú sí işòtẹ̀ gbangba àti imúnisin-ọ̀ba tó pọ̀ tó bẹ̀ẹ̀ sí agbára Ọ̀run gégé bí ọ̀ba Íjibiti ti şe. Nígba tí Mósè mú iranşẹ̀ nàà wá fún un ní orúkọ̀ Olúwa, Fáraò dáhùn pẹ̀lú igbéraga pé: ‘Ta ni Jèhófà, tí ẹ̀mi yóò fi gbọ̀ ohùn rẹ̀ láti jẹ̀ kí Ísírẹ̀lì lọ? Ẹ̀mi kò mọ̀ Jèhófà, bẹ̀ẹ̀ ni ẹ̀mi kí yóò jẹ̀ kí Ísírẹ̀lì lọ.’ Eksodu 5:2, A.R.V. Èyí ni àìgbàgbọ̀ nínú Ọ̀lọ̀run, àti pé orílẹ̀-èdè tí Íjibiti dúró fún yóò sọ̀ irú ikòsílẹ̀ bẹ̀ẹ̀ sí àwọn ẹ̀tọ̀ Ọ̀lọ̀run aláàyè, yóò sì fi irú ẹ̀mí àìgbàgbọ̀ àti ijàngbọ̀n hàn. A tún fi ‘ilú nílá nàà’ wé Sódómù, ‘nípa ti ẹ̀mí.’ *Ìbàjẹ̀ Sódómù* nínú rú òfin Ọ̀lọ̀run farahàn ní pàtàkì nínú iwà àgbèrè. Ẹ̀şẹ̀ yìí nàà yóò sì jẹ̀ ànimọ̀ tí ó ga jùlọ̀ nínú orílẹ̀-èdè nàà tí yóò mú àwọn àlàyé *Ìwé Mímọ̀* yìí şe.”

“Nítorí nàà, gégé bí ọ̀rọ̀ wòlìí nàà, diẹ̀ kí ọ̀dún 1798 tó dé, agbára kan tí ipilẹ̀ àti iwà rẹ̀ ti Sátàni yóò dide láti jagun sí Bíbélì. Àti ní ilẹ̀ nàà níbi tí ẹ̀rì àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì ti Ọ̀lọ̀run yóò ti jẹ̀ pé a ti pa á mó lójúkan, níbẹ̀ ni àìgbàgbọ̀-Ọ̀lọ̀run ti Fáraò àti àiwà-bàjẹ̀ ti Sódómù yóò farahàn.”

“Àsòtélẹ̀ yìí tí ní ìmúṣẹ̀ pípéyẹ̀ àtí amúnìlòkàn-balẹ̀ gidigidi nínú ìtàn ilẹ̀ Faransé. Nígba Ìyíká Orílẹ̀-èdè nàà, ní ọ̀dún 1793, ‘ayé gbọ̀ fún igbà àkókó àpéjọ̀ àwọn èniyàn kan, tí a bí tí a sì kọ̀ nínú ọ̀lájú, tí wọn sì gba ẹ̀tọ̀ lára wọn láti ẹ̀kọ̀so ọ̀kan lára àwọn orílẹ̀-èdè Yúròpù tí ó dára jùlọ̀, tí wọn gbé ohùn apapọ̀ wọn sókè láti sẹ̀ ọ̀títọ̀ mímọ̀ jùlọ̀ tí ọ̀kàn èniyàn n gba, tí wọn sì fi ifòkànbalẹ̀ kọ̀ igbàgbọ̀ àtí ijòsin Ọ̀lórún kan.’—Sir Walter Scott, *Life of Napoleon*, vol. 1, ch. 17. ‘Faransé ni orílẹ̀-èdè kan ṣoṣo ní ayé ní tí èyí tí ikọ̀wé ọ̀títọ̀ tí a lè fi dájú sì wà, pé gégé bí orílẹ̀-èdè kan, ó gbé ọ̀wọ̀ rẹ̀ sókè nínú iṣòtẹ̀ gbangba sí Èlédáà àgbáyé. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn asọ̀rọ̀-òdì sí Ọ̀lórún, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn aláìgbàgbọ̀, ni ó ti wà, tí wọn sì sì n bá a lọ̀ láti wà, ní England, Germany, Spain, àtí ní ibòmíràn; ẹ̀gbẹ̀n Faransé dúró yàtò nínú ìtàn ayé gégé bí ipinlẹ̀ kan ṣoṣo tí, nípasẹ̀ àṣẹ̀ Ìgbìmọ̀ Aṣòfin rẹ̀, kéde pé kò sí Ọ̀lórún, tí gbogbo olùgbé olú-ilú rẹ̀, pẹ̀lú ọ̀pọ̀ jùlọ̀ ní ibòmíràn, àwọn obinrin gégé bí àwọn ọ̀kúnrin pẹ̀lú, jó, wọn sì kọ̀rin pẹ̀lú ayọ̀ nígbà tí wọn gba ikéde nàà.’—Blackwood’s Magazine, November, 1870.” *The Great Controversy*, 269.

“Ilu nílá” tí a mènuba nínú Ìfihàn orí kọ̀kànlá ni orílẹ̀-èdè Faranse, èyí tí ó ṣe “àṣẹ̀ láti ọ̀dọ̀ Àpéjọ̀ Aṣòfin rẹ̀” tí n kẹde pé kò sí Ọ̀lórún. Àṣẹ̀ nàà jẹ̀ ifihàn àìgbàgbọ̀ nínú Ọ̀lórún gégé bí a ti sojú rẹ̀ nínú iṣòtẹ̀ Fáraò. Ilu nílá kan jẹ̀ ijọba, tàbí “orílẹ̀-èdè” tàbí “ipinlẹ̀.” Nínú Ìfihàn orí kọ̀kànlá, Faranse ni àwọn àmì méjì—Íjibítì àtí Sódómù.

A ti sọ̀ fún wa pé, “Èyí ni àìgbàgbọ̀ nínú Ọ̀lórún, àtí orílẹ̀-èdè tí Ejibiti dúró fún yòò sọ̀ irú ikòsílẹ̀ bèẹ̀ nípa àwọn ẹ̀tọ̀ Ọ̀lórún aláàyé, yòò sì fihàn irú ẹ̀mí àìgbàgbọ̀ àtí ijàgídíjagan kan nàà. A tún fi ‘ilú nílá nàà’ wé, ‘nípa ti ẹ̀mí,’ mọ̀ Sodu. Ìbàjẹ̀ Sodu nínú fifọ̀ ọ̀fin Ọ̀lórún hàn gbangba ní pàtàkì nínú àgbèrè.”

Ìlú nílá tàbí orílẹ̀-èdè Faranse ni a ṣàfihàn ní ọ̀nà àpẹ̀rẹ̀ nípasẹ̀ orílẹ̀-èdè kan (Íjibítì) àtí ilú kan (Sódómù). Íjibítì “yòò sọ̀ ohùn jáde,” àtí síṣọ̀ ti orílẹ̀-èdè kan dúró fún iṣètò ijọba, kì í ṣe iṣètò ijọ. Íjibítì ni ijọba, Sódómù sì ni ijọ, èyí ni àfihàn tí a rí nínú orí kọ̀kànlá Ìfihàn.

“‘Ọ̀rọ̀’ tí orílẹ̀-èdè nàà n sọ̀ ni iṣẹ̀ àwọn aláṣẹ̀ iṣòfin àtí idájọ̀ rẹ̀.” *The Great Controversy*, 442.

Nínú Ìfihàn orí kọ̀kànlá, Jòhànù ṣàfihàn àwọn iṣẹ̀lẹ̀ Ìyíká Faranse nínú ààmì wòlì. Ìyíká nàà gégé bí ó ti ṣẹ̀lẹ̀ gan-an pèsè ẹ̀rì ìtàn púpọ̀ tó jẹ̀rì sí ọ̀títọ̀ àwọn àsòtélẹ̀ Jòhànù nínú orí nàà. Jòhànù sọ̀ àsòtélẹ̀ nàà tẹ̀lẹ̀, léyìn nàà Ìyíká Faranse mú àsòtélẹ̀ nàà ṣe, léyìn nàà sì ní ẹ̀wẹ̀, mejeeji—àsòtélẹ̀ nàà àtí imúṣẹ̀ rẹ̀ nínú ìtàn—ni wọn n tọ̀ka sí, wọn sì n bá a mu pẹ̀lú àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ní ọ̀pin ayé, nígbà tí lẹ̀kkan sí i ijọba oníwà ìbàjẹ̀ bá darapọ̀ mọ̀ ijọ oníwà ìbàjẹ̀. Dájúdájú, ipàniyàn ẹ̀jẹ̀ púpọ̀ ni ó tẹ̀ lé igbáyàwọ̀ aláimọ̀ yẹn. Ijọba Ọ̀lórún nàà pẹ̀lú jẹ̀ ilú nílá kan.

Ó sì gbé mi lọ̀ nínú ẹ̀mí sí orí ọ̀kè nílá àtí gíga kan, ó sì fi ilú nílá yẹn hàn mí, Jerúsálẹ̀mù mímọ̀, tí ó n sọ̀kalẹ̀ láti ọ̀run wá láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lórún. Ìfihàn 21:10.

“Ìbòwọ̀ ọ̀kọ̀-iyàwó, gégé bí a ti fi hàn níbí, n ṣẹ̀lẹ̀ kí igbáyàwó tó wáyé. Ìgbáyàwó nàà dúró fún igbà tí Kristi yòò gba ijọba Rẹ̀. Ilú Mímọ̀ nàà, Jerusalemu Tuntun, tí ó jẹ̀ olú-ilú àtí aṣojú ijọba nàà, ni a n pè ní ‘iyàwó, aya Ọ̀dó-Àgùntàn nàà.’ Ángẹ̀lì nàà sì wí fún Johanu pé: ‘Wá síhìn-ín, ẹ̀mí yòò fi iyàwó nàà hàn ọ̀, aya Ọ̀dó-Àgùntàn nàà.’ ‘Ó sì gbé mi lọ̀ nínú Ẹ̀mí,’ ni wòlì nàà sọ̀, ‘ó sì fi ilú nílá yẹn hàn mí, Jerusalemu mímọ̀ nàà, tí n sọ̀kalẹ̀ láti ọ̀run wá láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lórún.’ Ìfihàn 21:9, 10.” *The Great Controversy*, 426.

Ìṣòtẹ̀ Nimrodu ni a ṣàfihàn nípa kíko ilé-ìṣò kan àti ilú kan, èyí tí ó jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ ìṣòkan ijọ̀ àti ijọ̀ba ní òpin ayé, nítorí gbogbo àwọn wòlú sòrò nípa òpin ayé. Ìṣòtẹ̀ Nimrodu tún jẹ̀ itẹ̀síwájú ìṣòtẹ̀ Lúsífà, eni tí ifẹ̀-òkàn rẹ̀ jẹ̀ láti gba àkóso lórí ijọ̀ Ọ̀lórún àti ijọ̀ba Ọ̀lórún pẹ̀lú.

Báwo ni iwọ̀ ti ṣubú láti ọ̀run wá, iwọ̀ Luciferi, ọ̀mọ̀ àfẹ̀mójúmọ̀! báwo ni a ti gé ọ̀ lulẹ̀ sí ilẹ̀, iwọ̀ tí n sọ̀ àwọn orílẹ̀-èdè di aláìlera! Nítorí iwọ̀ ti wí nínú ọ̀kàn rẹ̀ pé, Èmi yóò gòkè lọ̀ sí ọ̀run, èmi yóò gbé itẹ̀ mi ga ju àwọn iràwọ̀ Ọ̀lórún lọ̀: èmi yóò tún jókòò lórí òkè àpẹ̀jọ̀, ní apá àríwá: èmi yóò gòkè lọ̀ ju ibi gíga àwọn àwọ̀sánmà lọ̀; èmi yóò dàbí Ọ̀gá-ògo-jùlọ̀. Isaiah 14:12–14.

Gégé bí Isaiah ṣe sí àwọn ifẹ̀-òkàn aṣínà Lucifer payá láti jẹ̀ “gégé bí Ọ̀gá-Ọ̀run jùlọ̀,” ó fi hàn pé Lucifer n wá láti jókòò lórí àga méjì tí ó yàtò pátápátá. Ó fẹ̀ “gbé” “itẹ̀” rẹ̀ “ga ju àwọn iràwọ̀ Ọ̀lórún lọ̀” àti “láti jókòò pẹ̀lú lórí òkè ipẹ̀jọ̀, ní apá àríwá.”

Itẹ̀ jẹ̀ ààmì aṣe ọ̀ba—tàbí aṣe ijọ̀ba, “àti ègbé àríwá” sì ni ijọ̀ Ọ̀lórún.

Orin àti Sáàmù fún àwọn ọ̀mọ̀ Kóra. Olúwa tóbi, ó sì yẹ̀ gidigidi fún iyin ní ilú Ọ̀lórún wa, lórí òkè iwà mímọ̀ rẹ̀. Ó lẹ̀wà ní ipò rẹ̀, ayọ̀ gbogbo ayé ni òkè Síónì, ní ègbé àríwá, ilú Ọ̀ba nílá nàà. A mọ̀ Ọ̀lórún nínú àwọn ààfin rẹ̀ gégé bí ibi ààbò. Sáàmù 48:1–3.

Jerusalemu ni “ilú Ọ̀ba nílá nàà,” nípa bèẹ̀ ó n fi itẹ̀ òṣèlú Ọ̀lórún hàn, àti pé Jerusalemu pẹ̀lú ni “òkè mímọ̀ rẹ̀,” “ní ègbé àríwá,” nípa bèẹ̀ ó sì n fi itẹ̀ èsin Ọ̀lórún hàn. Láti ibèrèpèpè ni a ti ṣàfihàn ìṣòtẹ̀ àti ogun Satani nínú àyíká ifẹ̀ rẹ̀ láti jọ̀ba lórí ijọ̀ Ọ̀lórún àti orílẹ̀-èdè Ọ̀lórún méjèèjì. Lẹ̀yìn èyí Satani sì darí nínú ìṣòtẹ̀ Nimrodu, ilẹ̀ tí ó dá sílẹ̀ fún àwọn Kaldea ni a sì ṣàpẹ̀rẹ̀ gégé bí ilẹ̀ kan níbi tí Nimrodu ti kọ̀ ilé-ìṣò kan àti ilú kan—ijọ̀ àti ijọ̀ba.

Nítorí nàà, nígbà tí àgbèrè Isaia àti àgbèrè nílá Johanu bá ṣe àgbèrè pẹ̀lú àwọn ọ̀ba ayé, àṣòtẹ̀lẹ̀ n fi àmì hàn pé àjọ̀ṣe aláímọ̀ kan n ṣelẹ̀ lááárín ijọ̀ Roman Catholic àti àwọn ọ̀ba ayé ní òpin 70 ọ̀dún àṣòtẹ̀lẹ̀.

Ìlẹ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀ Isaiah ṣàpẹ̀júwe idájọ̀ àgbèrè Tírè ní orí ketàlélógún, Johanu sì ṣàpẹ̀júwe idájọ̀ kan nàà pẹ̀lú ààmì obìnrin aláwọ̀ àlùkò tí a mọ̀ sí “Bábilóni nílá.” Èlẹ̀rìí kẹ̀ta sí idájọ̀ kan nàà ti aṣẹ̀wó kan nàà ni gégé bí èyí:

“A ṣàpẹ̀júwe obìnrin nàà (Bábilóni) nínú Ifihàn 17 gégé bí eni tí a ‘fi aṣò àlùkò àti aṣò pupa wọ̀, tí a sì fi wúrà àti òkúta iyebiye àti péàlì ṣe eṣò fún, tí ó mú ife wúrà kan ní ọ̀wọ̀ rẹ̀ tí ó kún fún ohun iríra àti iwà ègbin: ... orúkọ̀ kan sì wà ní àkòsilẹ̀ lórí iwájú orí rẹ̀ pé, Àṣírí, Bábilóni Nílá, iyá àwọn àgbèrè.’ Wòlú nàà wí pé: ‘Mo sì rí obìnrin nàà pé ó ti mutí yó pẹ̀lú èjẹ̀ àwọn eni-mímọ̀, àti pẹ̀lú èjẹ̀ àwọn mǎrítírí Jésù.’ A tún kẹ̀de Bábilóni pé ọ̀n ni ‘ilú nílá nàà, tí n jọ̀ba lórí àwọn ọ̀ba ayé.’ Ifihàn 17:4–6, 18. Agbára tí ó ti pa àkóso apanirun mọ̀ lórí àwọn ọ̀ba ilẹ̀ Kristẹ̀ndọ̀mu fún ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀rúndún ni Róòmù.” The Great Controversy, 382.

Tírè ni ijọ̀ Roman Catholic ní “àwọn ojọ̀ ikeyin.” Ní àkókò yẹn ni ijọ̀pápá yóò jáde lọ̀, yóò sì kọ̀ àwọn orin itanilẹ̀yìn rẹ̀ sí àwọn ọ̀ba ayé, báylí ni yóò sì darí àwọn ọ̀ba nàà sínú iṣe àgbèrè, èyí tí ní ti àṣòtẹ̀lẹ̀ jẹ̀ ìṣòkan ijọ̀ àti ipínlẹ̀.

Yóò sì ṣe ní ojọ̀ nàà, pé a ó gbàgbé Tírè fún ọ̀dún àádọ̀rin, gégé bí ojọ̀ ayaba kan: lẹ̀yìn iparí ọ̀dún àádọ̀rin ni Tírè yóò kọ̀rin bí àgbèrè. Isaiah 23:15.

Ọba kan jẹ ijoba kan nínú àṣòṭélé Bíbélì, nítorí nàà a òò gbàgbé Tírè ní àkókò tí ijoba àṣòṭélé kan yòò se iṣàkóso fún ọdún àádòrin.

Yòò sì ṣẹlẹ̀ ní ojọ̀ nàà, pé a ó gbàgbé Tírè fún ọdún àádòrin, gégé bí ojọ̀ ọba kan; lẹ́yìn iparí ọdún àádòrin ni Tírè yòò kọrin bí àgbèrè. Mú dùùrù, yí ilú ká, ìwọ̀ àgbèrè tí a ti gbàgbé; mú orin dún dídùn, kọ̀ ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ orin, kí a lè rántí rẹ̀. Yòò sì ṣẹlẹ̀ lẹ́yìn iparí ọdún àádòrin, pé Olúwa yòò bẹ̀ Tírè wò, yòò sì padà sí èrè rẹ̀, yòò sì se panságà pọ̀ pẹ̀lu gbogbo àwọn ijoba ayé lórí ojú ilẹ̀ ayé. Isaiah 23:15–17.

Ní àwọn ojọ̀ ijoba kan tí yòò ṣàkóso fún ọdún àṣòṭélé méje-dín-lógòrin, a ó gbàgbé ijo Roman Catholic. Ní ọ̀pin ọdún méje-dín-lógòrin nàà, agbára papacy yòò “kọ orin dídùn, yòò kọ orin púpọ̀.” Ní ti àṣòṭélé, “orin” dúró fún “ìrírí.”

“Lórí òkun kirisita tó wà níwájú itẹ̀, iye òkun díjí bí ẹni pé a da pọ̀ mó iná,—bẹ̀ẹ̀ ni ó se ní tòn yòò pẹ̀lú ògo Ọlọrun,—ni a ti kó egbẹ̀ àwọn tí wọn ti ‘borí ẹranko nàà, àti àwòrán rẹ̀, àti ààmì rẹ̀, àti nọmbà orúkọ rẹ̀.’ Pẹ̀lú Ọ̀dọ̀-Àgùntàn lórí Òkè Síónì, ‘wọn ní àwọn dùùrù Ọlọrun,’ wọn dúró, ọgórùn-ún kan àti m̀erínlélógójì egbèrùn tí a rà padà láàárín èniyàn; a sì gbọ̀ bí irò omi púpọ̀, àti bí irò àrà nílá, ‘ohùn àwọn akorin-dùùrù tí n lu dùùrù wọn.’ Wọn sì kọ ‘Orin tuntun kan’ níwájú itẹ̀, orin tí kò sí ẹni tí ó lè kó bíkòṣe ọgórùn-ún kan àti m̀erínlélógójì egbèrùn nàà. Ọ̀un ni orin Mose àti ti Ọ̀dọ̀-Àgùntàn—orin igbàlà. Kò sí ẹ̀lòmíràn bí kò se ọgórùn-ún kan àti m̀erínlélógójì egbèrùn nàà tí ó lè kọ orin nàà; nítorí orin ìrírí wọn ni—ìrírí irú èyí tí kò sí egbẹ̀ m̀íràn kankan tí ó ti ní rí. ‘Àwọn wònyí ni àwọn tí n tẹ̀lé Ọ̀dọ̀-Àgùntàn ní ibikíbi tí Ó bá lẹ̀.’ Àwọn wònyí, tí a ti yí padà láti inú ayé, láàárín àwọn aláàyè, ni a kà sí ‘àkóso fún Ọlọrun àti fún Ọ̀dọ̀-Àgùntàn.’ Ìfihàn 15:2, 3; 14:1-5. ‘Àwọn wònyí ni àwọn tí wọn jáde kúrò nínú ipònjú nílá;’ wọn ti kojá nípasẹ̀ àkókò ihàmọra irú èyí tí kò tii sí láti igbà tí orilẹ̀-èdè ti wà; wọn ti farada irora àkókò ipònjú Jakọbu; wọn ti dúró láini alágbàwí nípasẹ̀ itújáde ikeyin àwọn idájọ̀ Ọlọrun. Sùgbọ̀n a ti gbà wọn là, nítorí wọn ti ‘fọ aṣọ wọn, wọn sì fí ẹ̀jẹ̀ Ọ̀dọ̀-Àgùntàn sọ wọn di funfun.’ ‘Nínú ẹnu wọn ni a kò rí èké kankan: nítorí wọn jẹ̀ aláilábùkù’ níwájú Ọlọrun. ‘Nítorí nàà ni wọn fí wà níwájú itẹ̀ Ọlọrun, wọn sì n sìn Í lójúmọ̀ àti lóru nínú tẹ̀npìlì Rẹ̀: ẹni tí ó sì jókòò lórí itẹ̀ yòò máa gbé láàárín wọn.’ Wọn ti rí ayé tí iyan àti àjàkálẹ̀-àrùn ti bà jẹ̀, tí oòrùn sì ní agbára láti fí ooru púpọ̀ jọ̀ àwọn èniyàn, àwọn tikára wọn sì ti farada ijìyà, ebi, àti òngbẹ̀. Sùgbọ̀n ‘ebi kì yòò tún pa wọn mó, bẹ̀ẹ̀ ni òngbẹ̀ kì yòò tún gbẹ̀ wọn mó; bẹ̀ẹ̀ ni oòrùn kì yòò mó sórí wọn, tàbí ooru kankan. Nítorí Ọ̀dọ̀-Àgùntàn tí ó wà ní àárín itẹ̀ yòò bó wọn, yòò sì tọ̀ wọn lẹ̀ sí àwọn isun omi aláàyè: Ọlọrun yòò sì nu gbogbo omijé kúrò ní ojú wọn.’ Ìfihàn 7:14-17.” The Great Controversy, 648.

“‘Nínú tẹ̀npìlì Rẹ̀ ni olúkúlùkù n sòrọ̀ nípa ògo Rẹ̀’ (Sáàmù 29:9), àti orin tí àwọn ẹni tí a ti rà padà yòò kọ̀—orin ìrírí wọn—yòò kéde ògo Ọlọrun pé: ‘Mó tóbi, a sì se kàyéfi ni iṣẹ̀ Rẹ̀, Olúwa Ọlọrun, Olódumarè; olódodo àti òtítọ̀ ni ọ̀nà Rẹ̀, Ìwọ̀ Ọba àwọn àkókò ayérayé. Ta ni kì yòò bẹ̀rù, Olúwa, kí ó sì yin orúkọ Rẹ̀ lógo? nítorí Ìwọ̀ nikan ni mímọ̀.’ Ìfihàn 15:3, 4, R.V.” Education, 308.

Ní ọ̀pin àádòrin ọdún àṣòṭélé, ijo-pòpù yòò “kọrin aládu, kọ orin púpọ̀, kí” a “lè rántí [re].” Ní ọ̀pin ijoba tí n ṣàkóso fún àádòrin ọdún àṣòṭélé, ijo Roman Catholic yòò rán ayé létí ìrírí itàn rẹ̀ àtijọ̀. Nínú itàn nàà, ó jọba gégé bí àṣẹ̀ iwà ní àjọṣe láàárín ara rẹ̀ àti àwọn ọba Yúróòpù. A tọka sí itàn nàà ní òtítọ̀ gégé bí Àwọn Ojọ̀ Òkùnkùn, àti pé gbogbo òkùnkùn tí a lè bá fí ọ̀nàkankan sọ mó

itàn náà níbí tí ijo-pòpù ti joba lóri àwọn oḅa Yúróòpù ni a lè fi kàn sí iṣe ipilẹ̀ gan-an tí ó mú gbogbo òkùnkùn tí ó tẹ̀ lé e wá. Iṣe náà ni ipapò ijo àti ipínlẹ̀, ipapò àwọn oḅa Yúróòpù àti ijo Kátólíikì. Nínú igbéyàwò Bíbélì, òkùnrin ni yòò máa joba lóri obìnrin, ṣùgbón àgbèrè tí ó ṣelẹ̀ nínú itàn náà yí padà kúrò nínú ètò òtító ti àjòṣe òkùnrin àti obìnrin.

Ní òpin òdún àádòrin yòò wáyé iṣòro nílá kan nígbà tí ijoba àṣotẹ̀lẹ̀ Bíbélì tí n̄ ṣàkóso ayé ní àkókò igbà tí a ti gbàgbé Pápàsì ní ti àṣotẹ̀lẹ̀ yòò dé sí iparí. Iṣòro àgbáyé tí iṣubú ijoba náà mú wá n̄ ṣi ilẹ̀kùn sílẹ̀ fún ijo Kátólíikì láti bèrè sí i jẹ́ kí ayé mò pé, kí a lè la àwọn àkókò idààmú tí iṣubú ijoba náà mú wá kojá, ayé gbòdò tẹ́rí ba fún àṣe iwà rere ti ijo Roman Kátólíikì, gégé bí a ti fihàn nínú itàn Àwọn Ojò Òkùnkùn.

Nígbà tí ijoba náà bá dópín, tí ijoba pòòpù sì kọ orin irírí rẹ̀ ti igbàani, irírí kan tí àwọn akòwè itàn n̄ pè ní òkùnkùn; báwo ni, nígbà náà, itàn òkùnkùn yẹn ṣe lè jẹ́ iránsẹ̀ fún ijoba pòòpù láti pín pèlú àwọn oḅa ayé, tí yòò sì mú wọn dá wọn lójú láti bá a ṣe àgbèrè? Nínú iṣòro nílá kan, èé ṣe tí irírí àwọn igbà tí ó ti kojá, (orin rẹ̀) irírí rẹ̀ kí a tó gbàgbé e ní ti àṣotẹ̀lẹ̀, yòò pèsè idí tí yòò mú kí àwọn oḅa ayé gba irírí òkùnkùn gégé bí ojútúú fún iṣòro nílá wọn?

“Òpòlòpò èniyàn, àní lára àwọn tí kò ní ojú rere sí Ijo Romu, ni kò fi bèè mọ ewu tí ó wà nínú agbára àti ipa rẹ̀. Òpò èniyàn n̄ tẹnu mọ ọn pé òkùnkùn oḅbón àti iwà rere tí ó gbilẹ̀ ní Àárín Òrúndún ni ó ṣe ànfààní fún itànkálẹ̀ èkọ̀ rẹ̀, àṣà igbàgbọ̀ asán rẹ̀, àti inílára rẹ̀, àti pé oḅbón tí ó pò sí i ní àkókò òde-òní, itànkálẹ̀ imọ̀ káàkiri láàárín gbogbo èniyàn, àti ifẹ̀ òminira tí n̄ pò sí i nípa àwọn ọ̀ràn èsin kò jẹ́ kí àifaradà àti ikà le tún jí didẹ. Irònú pé irú ipò bèè yòò wà ní àkókò imólára yìi ni a fi ṣe èrín. Òtótó ni pé imọ̀lẹ̀ nílá, ti oḅbón, ti iwà rere, àti ti èsin, n̄ tàn sórí iran yìi. Nínú ojú-ewé tí ó ṣi sílẹ̀ ti Ọ̀rọ̀ Mímọ̀ Ọ̀lọ̀run, a ti ta imọ̀lẹ̀ láti ọ̀run sórí ayé. Ṣùgbón ó yẹ́ kí a rántí pé bí imọ̀lẹ̀ tí a fi fúnni ṣe tóbi sí i, bèè ni òkùnkùn àwọn tí n̄ yi í padà, tí wọn sì kọ̀ ọ̀, ṣe tóbi sí i.”

“Ìkẹ̀kọ̀ Bíbélì pèlú èmí àdúra yòò fi iwà gidi ti ipápà hàn fún àwọn Pùrótésítàntì, yòò sì mú kí wọn kóríira rẹ̀, kí wọn sì yera fún un; ṣùgbón òpò èniyàn ní oḅbón púpọ̀ nínú ojú ara wọn tóbèè tí wọn kò fi rí àiní láti fi irẹ̀lẹ̀ wá Ọ̀lọ̀run, kí a lè dari wọn sínú òtító. Bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé wọn n̄ yangàn nípa imọ̀lẹ̀ tí wọn ní, wọn kò mọ̀ Ìwé Mímọ̀ bèè ni wọn kò mọ̀ agbára Ọ̀lọ̀run. Wọn gbòdò ní ọ̀nà kan láti mú èrì ọ̀kàn wọn balẹ̀, wọn sì n̄ wá èyí tí ó kéré̀ jù lo nípa èmí tí ó sì n̄ rẹ̀ èni sílẹ̀. Ohun tí wọn n̄ fẹ́ ni ọ̀nà kan láti gbàgbé Ọ̀lọ̀run tí yòò dà bí ọ̀nà irántí Rẹ̀. Ipápà bá a mu dáadàa láti pèsè fún àiní gbogbo àwọn wònyí. A ti pèsè rẹ̀ fún èyà mèjì nínú aráyé, tí ó fẹ́rẹ́ ká gbogbo ayé mọ̀ra—àwọn tí yòò fẹ́ jẹ́ èni igbàlà nípa iṣẹ̀-ìtóye wọn, àti àwọn tí yòò fẹ́ jẹ́ èni igbàlà nínú èṣe wọn. Nihìn-ín ni aṣírí agbára rẹ̀ wà.”

“A ti fi hàn pé ojò òkùnkùn oḅbón nílá jẹ́ ohun tí ó rọ̀rùn fún àṣeyọ́rì ijo pàápà. A ó sì tún fi hàn pé ojò imọ̀lẹ̀ oḅbón nílá náà jẹ́ ohun tí ó tún rọ̀rùn bakan náà fún àṣeyọ́rì rẹ̀. Ní àwọn igbà àtijó, nígbà tí èniyàn wà láisí ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run, tí wọn sì wà láiní imọ̀ òtító, a di ojú wọn, eḡbèrún si ni a kò sínú idẹ̀kùn, níwọn bí wọn kò ti rí àwọn tí a tẹ̀ kalẹ̀ fún èṣe wọn. Ní iran yìi, òpòlòpò èniyàn ni ojú wọn n̄ yípo nítorí imọ̀lẹ̀ lile irònú ọ̀pọ̀lọ̀ èniyàn, ‘imọ̀ tí a n̄ pè ní imọ̀ ní èké;’ wọn kò mọ̀ àwọn náà, wọn sì n̄ rin wọ inú rẹ̀ bí èni pé a di ojú wọn. Ètẹ Ọ̀lọ̀run ni pé kí agbára oḅbón èniyàn jẹ́ ohun-èbùn láti ọ̀dọ̀ Elédáá rẹ̀, kí a sì máa lò ó nínú iṣe òtító àti òdodo; ṣùgbón nígbà tí a bá n̄ tojú igbéraga àti ifẹ̀ ipò gíga, tí èniyàn sì gbé àwọn èkọ̀ tirẹ̀ ga ju ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run lo, nígbà

nàà ni oḡbòn lè ṣe ìpalára tí ó pò ju àimò lọ. Báyií ni imò èké ti oḡò ìsinsin yií, tí n ba igbàgbò nínú Bíbélí jẹ, yóò fi hàn pé ó ṣàṣeyọrí gégé bí ó ti ṣe n pèsè ọ̀nà sílẹ̀ fún itẹ̀wọ̀gbà ijọ pàápà, pẹ̀lú àwọn ìrísí rẹ̀ tí ó dùn mọ̀ni, gégé bí fifi imò pamọ̀ ṣe ṣí ọ̀nà sílẹ̀ fún itobi agbára rẹ̀ ní Àwọn Àkókò Òkùnkùn.” *The Great Controversy*, 572.

“Àwọn Kátólíikì Róòmù jẹwọ̀ pé iyípadà tí a ṣe sí Sábáàti jẹ ohun tí ijọ wọn ṣe, wọn sì n tọka sí iyípadà yií gan-an gégé bí ẹ̀rí àṣe gíga jùlọ̀ tí ijọ nàà. Wọn n kẹde pé nípa pípa oḡò kìn-ín-ní ọ̀sẹ̀ mọ̀ gégé bí Sábáàti, àwọn Pùrótésítàntì n jẹwọ̀ agbára rẹ̀ láti ṣe òfin nínú àwọn ohun tí Olorun. Ijọ Róòmù kò tii fi ibéèrè rẹ̀ sí àìṣiṣe sílẹ̀; àti pé nígbà tí ayé àti àwọn ijọ Pùrótésítàntì bá gba Sábáàti èké tí ọ̀n dá kalẹ̀, nígbà tí wọn sì kọ Sábáàti Jèhófà, ní ti gidi wọn n jẹwọ̀ ibéèrè yií. Wọn lè tọka sí àṣe tí wọn fi ṣe iyípadà yií, ṣùgbón a lè fi rọ̀rùn rí èké inú ìrònú wọn. Pápi sí ní imúrasílẹ̀ tó láti rí i pé àwọn Pùrótésítàntì n tan ara wọn jẹ, tí wọn sì mọ̀mọ̀ pa ojú wọn mọ̀ sí òtítọ̀ inú ọ̀ràn nàà. Bí idásílẹ̀ Oḡò-Àìkú ṣe n rí ojúrere sí i, inú rẹ̀ n dùn, nítorí ó ní idánilójú pé ní ikeyin ó yóò mú gbogbo ayé Pùrótésítàntì wá sábe àsiá Róòmù.”

“Iyípadà Oḡò Ìsinmi ni àmì tàbí àpẹ̀pẹ̀ àṣe ijọ Róòmù. Àwọn tí, ní imò ibéèrè àṣe kẹrin, yan láti pa Oḡò Ìsinmi èké mọ̀ dípò èyí tòótọ̀, nípa bẹ̀ ń fi olá fún agbára nàà nikan tí ó pa á láṣe. Àmì eranko nàà ni Oḡò Ìsinmi ti pòpù, èyí tí ayé ti gbà gégé bí àropò oḡò tí Olorun yan.

“Sùgbón àkókò láti gba àmì eranko nàà, gégé bí a ti yàn án nínú àṣotẹ̀lẹ̀, kò tii dé. Àkókò idánwò kò tii dé. Àwọn Kristeni tòótọ̀ wá nínú gbogbo ijọ, títi kan ijọṣepò Roman Catholic pẹ̀lú. Kò sí ẹ̀ni tí a ó dà lẹ̀bi títi wọn yóò fi ti ní imòlẹ̀ tí wọn sì ti rí ojúṣe òfin kẹrin. Sùgbón nígbà tí àṣe nàà bá jáde tí yóò fi mú kí wọn pa oḡò ìsinmi èké nàà mọ̀, àti nígbà tí igbe ñlá angeli kẹta bá kilò fún èniyàn nípa ijọsin eranko nàà àti ère rẹ̀, ilà yóò sì farahàn kedere láàrín èké àti òtítọ̀. Nígbà nàà ni àwọn tí wọn sì n bá a lọ nínú irékojá yóò gba àmì eranko nàà sí iwájú orí wọn tàbí sí ọwọ̀ wọn.

“Pẹ̀lú igbésẹ̀ kíakíá ni a n sún mọ̀ àkókò yií. Nígbà tí àwọn ijọ Pùrótésítàntì yóò bá agbára ayé ṣòkan láti gbé ẹ̀sin èké ró, nítorí itakò sí i ni àwọn baba ñlá wọn fara da inúnibíni tó burú jù lọ, nígbà nàà ni a ó fi agbára ṣòkan ijọ àti ipínlẹ̀ fi Sábáàti Pápá múlẹ̀. Ipèyà orílẹ̀-èdè sí Olorun yóò wá, èyí tí yóò parí ní iparun orílẹ̀-èdè nikan ṣoṣo.” *Bible Training School*, February 2, 1913.

Ní báyií, a ti fowọ̀ kan márùn-ún nínú àwọn àmì tí a n wá láti dá mọ̀ kí a tó lè dojú kọ orí nàà fúnra rẹ̀ ní kíkún. Ilú kan jẹ̀ ijọba nínú àṣotẹ̀lẹ̀ Bíbélí, àti nínú Isaiah 23, àwọn ijọba méjì wá tí wọn ní ibátan pẹ̀lú ara wọn gidigidi, ṣùgbón tí wọn yàtò ní kedere. Èkínní ni “ilú adé,” èkejì sí ni “ilú onísòwò.” Ní àwọn oḡò ikeyin, agbára tí ó wá ní ṣàkóso ṣòkan onípele-mẹta ti dragoni, eranko, àti wólí èké ni papalási. Ọ̀n ni ijọba tí ó ní adé.

“Bí a ṣe n sún mọ̀ ipèyà ikeyin, ó ṣe pàtàkì gidigidi kí ibámu àti ṣòkan wá láàrín àwọn ohun èlò iṣẹ̀ Olúwa. Ayé kún fún jì, ogun, àti ijámá. Sùgbón lábẹ̀ orí kan ṣoṣo—agbára pòpù—àwọn èniyàn yóò ṣòkan láti tako Olorun nínú ẹ̀ni àwọn ẹ̀lẹ̀rìí Rẹ̀. Ṣòkan yií ni apẹ̀yindà ñlá nàà fi múlẹ̀. Bí ó ti n wá láti so àwọn aṣojú rẹ̀ pò ní jà sí òtítọ̀, bẹ̀ ń yóò ṣiṣẹ̀ láti pín àti láti tú àwọn alátilẹ̀yìn rẹ̀ ká. Iwá owú, ifura búburú, ọ̀rọ̀ búburú sí ẹ̀lómíràn, ọ̀n ni ó n ru sókè láti mú àibámu àti iyapa jáde.” *Testimonies*, volume 7, 182.

Ìjọba tí ó ní adé ni Tírè, èyí tí ìtumò rẹ̀ jẹ́, “àpáta.” Nínú orí yìí, Tírè dúró fún ipò pòòpù tí ń s̄is̄e láti ẹ̀ ẹ̀ adàkọ̀ Kristi ní èké, nítorí ipò pòòpù jẹ́ antichrist. Ọ̀rọ̀ náà “anti” nínú antichrist tùmò sí “ní ipò dípò.” Ipò pòòpù ń wá láti ẹ̀ adàkọ̀ Kristi ní èké ní gbogbo ìpele, àti orúkọ̀ Tírè tùmò sí àpáta, nítorí ipò pòòpù jẹ́ adàkọ̀ èké tí “Àpáta Àinípekun.”

Ta ni ó gbimò yìí sí i lórí Tírè, ilú amú-adé, ẹ̀ni tí àwọn oníṣòwò rẹ̀ jẹ́ àwọn ọ̀mọ-aládé, tí àwọn oníṣòwò rẹ̀ sì jẹ́ àwọn ẹ̀ni-ọ̀lá ilé-ayé? Olúwa àwọn ọ̀mọ-ogun ni ó ti pète e, láti sọ̀ ìgbéraga gbogbo ògo di aláilékíí, àti láti mú gbogbo àwọn ẹ̀ni-ọ̀lá ilé-ayé wá sí ẹ̀gàn. Rìn kojá ilẹ̀ rẹ̀ bí odò, ìwọ̀ ọ̀mọ̀bínrín Tarṣíṣì: agbára kò sì mó. Ó na ọ̀wọ̀ rẹ̀ lé òkun, ó m̀i àwọn ìjọba: Olúwa ti paṣe sí i lórí ilú oníṣòwò, láti pa àwọn ibi-ìṣọ̀ agbára rẹ̀ run. Isaiah 23:8–11.

A ní láti fi hàn lórí ọ̀pọ̀ ẹ̀léríí pé “ìmitìtì àwọn ìjọba” ni Ọ̀lórún ń mú ẹ̀ nípasẹ̀ Islam. Islam ni agbára tí ń mú kí àwọn orílẹ̀-èdè bínú, tí a sì ń lò láti mi àwọn orílẹ̀-èdè náà. Ní àkókò yìí a ń fi hàn pé Olúwa ti pinnu láti mú “gbogbo àwọn ọ̀lọ̀lá ayé” wá sínú ẹ̀gàn, àwọn tí í ẹ̀ “àwọn oníṣòwò” àti “àwọn alágbàse” tí a ọ̀ pa “àwọn ibi agbára” wọn run. Ilú oníṣòwò náà àti ilú adé-ìjòkó náà “tí ru ibínú ọ̀run sókè,” Olúwa sì ti pinnu láti pa “àwọn ibi agbára” wọn run, èyí tí ó dúró fún ètò ọ̀rọ̀-ajé. Ìwọ̀palẹ̀ ètò ọ̀rọ̀-ajé náà ń ṣeṣe kí ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú tó dé ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, nítorí pé kí ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú tó dé, àwọn aráálú Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà ń béèrè pé kí a mú wọn padà “sí ojúrere Ọ̀lórún àti alááfíà àsikò yìí.” Èrò wọn ni pé àwọn idájọ̀ Ọ̀lórún kì yóò parí títí di ìgbà tí a bá “fi agbára mú Ọ̀jọ̀ Àìkú ní líle.” Ọ̀pọ̀ ẹ̀léríí Bíbélì fara m̀ora pé a wà ní etí ìṣubú nílá kan nínú ètò ọ̀rọ̀-ajé ayé. Ìṣubú náà ń ṣeṣe kí ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú tó dé, gẹ̀gẹ̀ bí ìṣubú ọ̀dún 1837 ti ṣeṣe kí October 22, 1844 tó dé.

“Léyìn náà ni aṣítàn nílá náà yóò yí àwọn èniyàn lèrò pé àwọn tí ń sin Ọ̀lórún ni wón ń fa àwọn ibi wònyí. Egbé àwọn tí wón ti mú ibínú Ọ̀run wá yóò dá gbogbo ìṣòro wón lé àwọn tí ìgbòràn wón sí àwọn àṣe Ọ̀lórún jẹ́ ìbáwí tí kò dákẹ̀ sí àwọn arúfin. A ó sọ̀ pé àwọn èniyàn ń ṣe sí Ọ̀lórún nípa ìrú ọ̀fin isinmi Ọ̀jọ̀ Àìkú; pé ẹ̀ṣe yìí ni ó ti mú àwọn àjàlù wá, èyí tí kì yóò dáwọ̀ dúró títí tí a ó fi mú ìbòwọ̀ fún Ọ̀jọ̀ Àìkú s̄is̄e ní líle; àti pé àwọn tí ń gbé ètò àṣe kerin kalẹ̀, tí wón sì tipa bẹ̀e ba ìbèrù fún Ọ̀jọ̀ Àìkú jẹ́, ni wón jẹ́ aláfinilòkàn-balẹ̀ fún àwọn èniyàn, tí wón ń dí ìtúnpadà wón sí ojú rere ọ̀dò Ọ̀lórún àti alááfíà ayé lówó. Bá yìí ni ẹ̀sùn tí a fi kàn ọ̀mọ̀-ọ̀dò Ọ̀lórún ní ayé àtíjọ̀ yóò tún ẹ̀, lórí àwọn idí tí a fi gbé e kalẹ̀ tí ó jọ̀ra pátápátá: ‘Ó sì ẹ̀, nígbà tí Ahabu rí Elijah, Ahabu wí fún un pé, Ìwọ̀ ni ẹ̀ni tí ń da Israeli láàmú bí? Ó sì dáhùn pé, Èmi kò da Israeli láàmú; sùgbón ìwọ̀, àti ilé baba rẹ̀, nítorí pé ẹ̀yin ti kọ̀ àwọn àṣe Oluwa sílẹ̀, ìwọ̀ sì ti tọ̀ Baalim léyìn.’ 1 Kings 18:17, 18. Bí ibínú àwọn èniyàn yóò ti ru sókè nípa ẹ̀sùn èké, wón yóò hùwà sí àwọn aṣojú Ọ̀lórún ní ọ̀nà tí ó jọ̀ra gidigidi sí èyí tí Israeli apẹ̀yìndà hù sí Elijah.” The Great Controversy, 590.

Ìjà tí Èlìjà dojú kọ̀ àwọn wòlìí Báálì àti àwọn àlùfáà ìgbó lórí Òkè Kámẹ̀lì jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú. Ìránṣe náà sí ìjọ̀ ni pé, “ẹ̀ yan lónìí ẹ̀ni tí ẹ̀ ọ̀o sìn.” Nígbà tí ìtàn yìí bá tún ara rẹ̀ hàn ní àkókò ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú, ìbèèrè náà ni pé, “ọ̀jọ̀ wo ni ẹ̀ ọ̀o yàn, nítorí ọ̀jọ̀ tí ẹ̀ bá yàn fi hàn ẹ̀ni tí ẹ̀ ń sìn.” Sájú Òkè Kámẹ̀lì, ọ̀dún m̀eta àtààbò ni ogbele líle wà. Sájú ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú, àtẹ̀lẹ̀ ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú kan wà, sùgbón a kò tii “fi agbára mú un lò ní líle.” Ilàna tí ó bá ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú lọ̀ ni pé ipẹ̀yìndà orílẹ̀-èdè sí Ọ̀lórún ni ìparun orílẹ̀-èdè máa ń tẹ̀ lé. Àpẹ̀rẹ̀ èyí ni pé Constantine ní ọ̀dún 321 ẹ̀ ọ̀fin Ọ̀jọ̀ Àìkú, kíákíá léyìn náà ni àwọn ipè m̀erin àkòkò nínú Ìṣipayá orí kejo bẹ̀rẹ̀ sí í mú Ìwọ̀-Oòrún Róòmù dé ọ̀pin rẹ̀ ní ọ̀dún 476. Ìtàn Constantine ẹ̀ pátàkì nítorí pé ó kún fún gbígbéga Ọ̀jọ̀ Àìkú sókè ní

ìlòsìwájú, pèlú fifi ìdíwò sí Sábáàti ojú keje ní ìlòsìwájú ní àkókò kan náà. Itàn ìlòsìwájú náà dé òpin rẹ̀ nígbà tí a fi ipa mú àwọn ará ilú láti pa Ojú Àikú mọ̀ tàbí kí a ẹ̀ inúnibíni sí wọn nítorí pípa Sábáàti mọ̀. Èyí náà ni òpin tí òfin Ojú Àikú tí n lágbara sí i ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà yóò dé. Ilàna kan tí ó bá fifi ìjòsin Ojú Àikú lòfin mú lo ni pé “ìpẹ̀yìndà orílẹ̀-èdè sí Olórùn ni iparun orílẹ̀-èdè máa n tẹ̀ lé.” Ilàna yìi tùmọ̀ sí pé bí fifi òfin Ojú Àikú múlò ẹ̀ n lágbara sí i, bẹ̀ẹ̀ ni idájó Olórùn náà n lágbara sí i, kí òfin Ojú Àikú gangan ti lšípáyá 13:11 tó dé. Gbogbo ifidí rẹ̀ múlò yóò mú iparun tó bá a dógba wá. Àwọn idájó tí àwọn ará ilú n fi ẹ̀sùn kàn àwọn onípamọ̀ Sábáàti pé wọn ló n fà wá, ní tòótọ̀ ni fifi òfin Ojú Àikú múlò ní ìlòsìwájú ló n mú wọn wá. A ti fi apá kan kún un láti inú The Great Controversy, èyí tí mo fi akolé Sunday Progression. Èmi yóò dábaà pé kí ẹ̀ tún ka a lẹ̀kàn sí i. Ó wà ní abala tí a pè ní The Spirit of Prophecy.

“Olórùn ti sí ohun tí yóò ẹ̀lẹ̀ ní ojú ikẹ̀yìn hàn, kí àwọn èniyàn Rẹ̀ lè mura sílẹ̀ láti dúró lòdì sí ìjì lílẹ̀ itakò àti ibínú. Àwọn tí a ti kilò fún nípa àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí n bẹ̀ níwájú wọn kò gbọ̀dọ̀ jókòò nínú ifojúsónà idákẹ̀jẹ̀ fún ìjì tí n bọ̀, kí wọn máa tù ara wọn nínú pé Olúwa yóò dáàbò bo àwọn olóòótọ̀ Rẹ̀ ní ojú iponjú. A ní láti dàbí àwọn èniyàn tí n dúró de Olúwa wọn, kí i ẹ̀ nínú ifojúsónà àiṣiṣe, sùgbón nínú iṣe àkikanjú, pèlú igbàgbọ̀ tí kò yí padà. Kí i ẹ̀ àkókò nísinsin yìi láti jẹ̀ kí okàn wa fà mọ̀ àwọn ohun tí kò ẹ̀ pàtàkì púpọ̀. Nígbà tí àwọn èniyàn n sùn, Satani n ṣiṣe takuntakun láti tò àwọn nṅkan sílẹ̀ kí àwọn èniyàn Olúwa má bàa rí àánú tàbí òdodo. Igbésẹ̀ ojú Àikú n bá a lo nísinsin yìi nínú òkùnkùn. Àwọn aṣájú n fi ọ̀ràn tòótọ̀ náà pamọ̀, àti pé ọ̀pọ̀ nínú àwọn tí wọn darapọ̀ mọ̀ igbésẹ̀ náà, àwọn tikára wọn kò rí ibi tí iṣàn abẹ̀lẹ̀ náà n kojú sí. Àwọn ìjẹ́wọ̀ rẹ̀ rọ̀rùn, ó sì dà bí ti Kristeni ní ojú; sùgbón nígbà tí yóò bá sọ̀rọ̀, yóò fi ẹ̀mí dragoni hàn. Ó jẹ̀ ojúṣe wa láti ẹ̀ gbogbo ohun tí ó wà ní agbára wa láti yí ewu tí a ti kilò rẹ̀ padà. A gbọ̀dọ̀ sapá láti mú ikóríra kuro nípa fifi ara wa hàn ní imọ̀lẹ̀ tó tọ̀ níwájú àwọn èniyàn. A gbọ̀dọ̀ mú ọ̀ràn gidì tí n jiyàn kalẹ̀ síwájú wọn, bá yí ni a ó fi dá idálẹ̀kọ̀ọ̀ tí ó munadoko jùlọ̀ sílẹ̀ sí àwọn igbésẹ̀ láti di òmìnira ẹ̀rì okàn mọ̀. A gbọ̀dọ̀ wá inú Ìwé Mímọ̀, kí a sì lè fi idí igbàgbọ̀ wa hàn. Wòlù náà wí pé: ‘Àwọn èniyàn búburú yóò máa hùwà búburú: kò sí ẹ̀ni kankan nínú àwọn búburú tí yóò lóye; sùgbón àwọn ológbón yóò lóye.’” Testimonies, volume 5, 452.

Ó sọ̀rọ̀ láti mọ̀ iṣiṣe fún òfin Ojú Àikú, nítorí pé ó n ẹ̀ ọ̀nà rẹ̀ nínú “òkùnkùn” àti pé ipòpọ̀ jẹ̀ “ní ọ̀nà ikòkò àti láifura” “n fún agbára rẹ̀ lókun láti mú ipinnu tirẹ̀ ẹ̀.” Òótọ̀ ni pé iṣe láti gba òfin Ojú Àikú kojá nínú òkùnkùn jẹ̀ ọ̀ràn àárín gbùngbùn nínú ilàna idánwò ti egbẹ̀rún lónà ogórùn-ún méjìlélógójì [one hundred and forty-four thousand]. “Kò sí ẹ̀ni kankan nínú àwọn èniyàn búburú tí yóò lóye” gégé bí Dániẹ̀lì àti Sister White ti sọ̀. Àwọn “èniyàn búburú” nínú Dániẹ̀lì ni “àwọn wúndiá aṣiwèrè” ti Mátíù, ẹ̀ni tí Sister White dá wọn mọ̀ gégé bí àwọn Laodiceans. Àwọn ológbón yóò lóye àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí n ẹ̀lẹ̀ nísinsinyí, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé itàn tó yí wa ká dà bí ẹ̀ni pé ó tako ọ̀rọ̀ Olórùn. Ẹ̀ a gbà ọ̀rọ̀ Olórùn gbọ̀ tàbí ohun tí n ẹ̀lẹ̀ ní àyíká wa? Síbẹ̀síbẹ̀, a ti kilò fún wa tẹ̀lẹ̀ pé òpin yóò rí bí ojú Noa.

“Àgbáyé, tí ó kún fún rogbodyian, tí ó sì kún fún ayọ̀ aláimọ̀ Olórùn, n sùn, ó n sùn nínú ààbò tí ẹ̀ran ara. Àwọn èniyàn n fi ibọ̀wá Olúwa sí ọ̀nà jíjìn. Wọn n rẹ̀rin-in sí àwọn ikilọ̀. Igbéraga ni wọn fi n sọ̀ pé, ‘Ohun gbogbo n bá a lo gégé bí wọn ti rí láti ibẹ̀rẹ̀pẹ̀pẹ̀.’ ‘Ọ̀la yóò dàbí òní yíi, yóò sì pọ̀ sí i gan-an.’ 2 Peter 3:4; Isaiah 56:12. A ó lo jinlẹ̀ sí i nínú ifé ayọ̀. Sùgbón Kristi sọ̀ pé, ‘Kíyèsì i, mo n bọ̀ bí olẹ̀.’ Revelation 16:15. Ní àkókò gan-an tí ayé n bẹ̀rẹ̀ pèlú ẹ̀gàn

pé, ‘Níbo ni ilé rí ìbòwá Rẹ wà?’ àwọn àmì nàà n ẹ. Nígbà tí wọn n kẹ pé, ‘Àlàáfíà àti ààbò,’ ìparun àiròtélé n bọ wá. Nígbà tí ẹlẹgàn, ẹni tí ó kọ ọtító sílẹ, bá ti di onígboyà àibèrù; nígbà tí ilànà iṣẹ ojoojúmọ nínú onírúurú ọ̀nà ẹ́ṣe owó bá n lọ láika ilànà sí; nígbà tí akẹkọ́ bá n fi itara wá imọ nípa ohun gbogbo bí kò ẹ Bíbẹli rẹ, Kristi n bọ bí olẹ.”

“Ohun gbogbo nínú ayé wà nínú ìrìnkèrìndò idààmú. Àwọn àmì àwọn àkókò burúkú ni. Àwọn iṣẹlẹ tí n bọ n sọ ojiji wọn ẹ́ájú. Ẹmí Olórùn n yọ kúrò lóri ilẹ ayé, àjálù sí n tẹ lé àjálù ní òkun àti ní ilẹ. Ìjì lílẹ wà, imìtiti ilẹ, iná, ikún omi, ipàniyàn ti gbogbo ipele. Ta ni ó lè ka ojọ iwájú? Níbo ni ààbò wà? Kò sí idánilójú nínú ohunkóhun tí í ẹ se ti ẹniyàn tabi ti ayé. Ní kánkán ni àwọn ẹniyàn n gbé ara wọn kalẹ lábẹ àsíá tí wọn ti yàn. Pẹlú àsinmi ni wọn n dúró, wọn sí n ẹ́ ipò àwọn ẹ́ájú wọn. Àwọn kan wà tí n dúró, tí n sọ, tí wọn sí n ẹ́ṣe de ifarahàn Olúwa wa. Ẹgbẹ miràn sí n wọ itòlẹṣeṣe lábẹ ẹ́ṣe olóri alápadà nílà àkókó. Diẹ ni ó fi ọkàn àti ẹmí gbà pé ọrun ẹ́páàdi kan wà láti yera fún àti ọrun kan láti jogún.”

“Ìponjú nàà n bọ wá lónà diẹdiẹ. Oòrùn n ràn ní ojú ọrun, ó sí n gba ọ̀nà iyipo rẹ tí ó ẹ deédéé, àwọn ọrun sí ẹ́ n sọ ọ̀go Olórùn di mímọ. Àwọn ẹniyàn ẹ́ n ẹ, wọn sí n mu, wọn n gbin, wọn sí n kólẹ, wọn n gbéyàwó, wọn sí n fi ọ̀mọ wọn fúnni ní igbéyàwó. Àwọn oníṣòwò ẹ́ n rà, wọn sí n tà. Àwọn ẹniyàn ẹ́ n fi ara wọn tẹ ara wọn, wọn n jà fún ipò tí ó ga jùlọ. Àwọn olùfẹ ayọ ẹ́ n kó ara wọn jọ sí ilẹ eré, sí eré ije ẹ́ṣin, sí àwọn ilẹ idárayá ayédèrú. Ìmúnilarayá tí ó ga jùlọ ti gbilẹ, síbẹ àkókò idánwò n tètè parí, ọ̀ràn gbogbo sí fẹrẹ di ipinnu títi-ayé. Sátánì rí i pé àkókò rẹ kúrú. Ó ti mú gbogbo ohun èlò iṣẹ rẹ ẹ́ṣe kí àwọn ẹniyàn lè tàn wọn ẹ, kí a lè mú wọn ẹ́nà, kí a lè fi ohun ayé dí wọn lẹkàn, kí a sí lè mú wọn wà nínú iránújẹ ọkàn, títi ojọ idánwò yóò fi parí, tí ilẹkùn àánú yóò sí ti pa títi lée.”

“Pẹlú iwúwo àti ibèrù mímọ ni àwọn ọ̀rọ̀ ikilọ̀ Olúwa wa láti Oke Olifi ẹ́ n tọ wá bọ láti ọ̀pọ̀ ọ̀rúndún ẹ́yìn pé: ‘Ẹ máa kíyè sí ara yín, kí ọkàn yín má bàa di ẹ̀rù nígbàkígbà pẹlú àjẹki, àti ọ̀tí mímú, àti àniyàn ayé yí, kí ojọ nàà má sí ẹ́ de bá yín lójiji láiròyìn.’ ‘Nítorí nàà, ẹ́ máa ẹ́nà, kí ẹ́ sí máa gbàdúra nígbà gbogbo, kí a lè kà yín sí ẹ́ni tí ó yẹ láti sá kúrò nínú gbogbo nnkan wọnyí tí yóò ẹ́lẹ, àti láti dúró níwájú Ọ̀mọ ẹ́niyàn.’” Desire of Ages, 635, 636.

Nínú orí kọkàndínlógún ti Aisáyà, Zidóni ni Orilẹ-Èdè Amẹ́ríkà, Tírè sí ni ijo papacy. Tírè àti Zidóni jẹ àwọn ilú Fínísíà méjèjè ní ayé àtijọ́ tí wọn wà lẹgbẹẹ etíkun Mèditaréniàni. Wọn jẹ olókikí nítorí ojà ojú omi wọn, ọ̀rọ̀ wọn, àti agbára ifagbara wọn nínú ayé àtijọ́. Zidóni àti àwọn “oníṣòwò” rẹ ni wọn n tún Tárσίṣi kún nínú ẹ́ṣe nàà. Àwọn oníṣòwò Zidóni n sòwò “irú-ọ̀mọ̀ Ẹ́hòrì,” ẹ́yí tí ó jẹ “ìkòrè odò kan,” tí ó sí jẹ ẹ̀so “odò nàà,” ó sí jẹ “èrè rẹ,” nítorí pé ọ̀nà ni “ojà àwọn orilẹ-èdè.” Gbogbo àwọn wòlì n sọ nípa ọ̀pin ayé, nítorí nàà ta ni ojà àwọn orilẹ-èdè ní ọ̀pin ayé? USA ni.

Sihor jẹ odò kan ní Ejibiti (ó ẹ́ ẹ́ kó jẹ agbègbè ibi tí Odò Nile ti n pín sí ọ̀pọ̀ ẹ́ka) a sí lẹ̀ ó láti ẹ́pẹrẹ ọ̀rọ̀ ayé, nítorí Ejibiti ni ayé. “Ọ̀mọ̀bìnrin wúndiá” Sidoni dúró fún iran ikẹyìn ti USA, a sí n pọ̀n ún níyà láti inú ọ̀fin ológún tí ó bá ọ̀fin Ojọ-ìsinmi wá, àti ìparun orilẹ-èdè tí ó tẹ̀lẹ̀ e lẹ̀ṣẹ̀ṣẹ̀. Àwọn wúndiá Sidoni wọnyí ni a bá wí nípa ibèrè tí ó kan Tiri pé, “ẹ́ ẹ́yí ni ilú yín ayọ́” (ijoba) tí USA n yọ̀ nínú rẹ̀ bí? Ẹ́ “ẹ́yí ni ijoba nàà “tí ipilẹ̀ṣẹ̀ rẹ̀ ti ojọ̀ àtijọ̀ pípẹ̀ wá,” nígbà tí gẹ́gẹ̀ bí ẹ́ṣe nàà ẹ́ sọ, Nimrodu ló dá a sílẹ̀ ní kété lẹ́yìn ikún omi?

Ọlórùn ti pinnu, ó sì ti “gbẹ̀tọ̀” sí i fún “Tírè, ilú adé-dé,” láti fi iyà jẹ ẹ. Ìjẹbi tí a yàn fún ipò pópòpù ní ibálẹ̀ pátápátá ti ètò owó ayé, nítorí “Olúwa ti fi” “àṣẹ kan lòdì sí” “Sídónì” “ilú oníṣòwò,” (Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà.) Àṣẹ Rẹ̀ “láti pa àwọn ibi-ààbò alágbára run,” tàbí ètò ọ̀rọ̀-ajé Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà ni àṣẹ ojó ìsinmi, nítorí ipẹ̀yà-ìgbàgbọ̀ orílẹ̀-èdè máa n tẹ̀lẹ̀ e pẹ̀lú iparun orílẹ̀-èdè.

Iyà tí a fi n jẹ papacy bèrẹ̀ pẹ̀lú iparun ètò-ọ̀rọ̀ ajé gbogbo ayé, gégé bí idáhùn sí iparun ètò-ọ̀rọ̀ ajé Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà. Zídón ní “ilé” kan tí ó ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú ètò-ọ̀rọ̀ ajé rẹ̀, bèẹ̀ ni ó n sojú àgbékalẹ̀ owó kan tí a pa run, nítorí pé a kò lè wọ inu rẹ̀ mọ. Kò sí idókòwò tàbí èrè kankan mọ láti inu “ilé” náà, nítorí a ti pa á run. Iparun náà ṣẹ̀lẹ̀ ní àkókò òfin Sunday, bí ó tilẹ̀ jẹ pé kí òfin Sunday tó dé, àwọn idájọ̀ tí n pọ̀ sí i ti wà tẹ̀lẹ̀. Nígbà tí iṣubú náà bá dé, papacy, USA pẹ̀lú àwọn ọ̀ba oníṣòwò rẹ̀ àti àwọn oníṣòwò ọ̀lọ́lá rẹ̀ àti àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi Tarshish yóò “kígbe gidigidi.”

Ibi tí “Tarshish” wà nínú ẹ̀ṣẹ̀ náà ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú ọ̀rọ̀ ní ayé àtijọ̀, àti pé àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi Tarshish nínú Bíbélì ni ààmì àkókò jùlọ̀ ti agbára ọ̀rọ̀-ajé.

Nítorí àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi ọ̀ba máa n lọ sí Tarṣiṣi pẹ̀lú àwọn ọ̀mọ-òdò Húrámù; lẹ̀ẹ̀kan ní ọ̀dún mèta ni àwọn ọ̀kọ̀ Tarṣiṣi máa n dé, wọn sì n mú wúra, àti fàdákà, eyín erin, àti ọ̀bọ, àti páákókò wá. Ọ̀ba Sólómónì sì ju gbogbo àwọn ọ̀ba ayé lọ ní ọ̀rọ̀ àti ọ̀gbón. 2 Kronika 9:21, 22.

Àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi dúró fún agbára ọ̀rọ̀-ajé, Tarṣiṣi sì ni ọ̀kọ̀-òkun ọ̀rọ̀-ajé àkókò nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbélì. A so fún iran ikeyin Tarṣiṣi, tí “ọ̀mọ̀bìnrin” Tarṣiṣi ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀, pé kí ó “la ilẹ̀ rẹ̀ kojá bí odò”; ohun tí ó sì rí ni pé ilẹ̀ rẹ̀ “kò ní agbára mọ,” kò sì lè tún “yọ” nítorí iṣẹ̀ Tírè mọ. Agbára tí wọn n wá ni agbára ọ̀rọ̀-ajé àtẹ̀lẹ̀wọ̀ Sídónì, sùgbón ó ti lọ, nítorí òkun ti sọ̀rọ̀ “pé, Èmi kò royún, bèẹ̀ ni èmi kò bí ọ̀mọ, bèẹ̀ ni èmi kò tọ̀ àwọn ọ̀dọ̀mọ̀kùnrin dàgbà, bèẹ̀ ni èmi kò tọ̀ àwọn wúndiá dàgbà,” báyii ni a sì fi dá iran ikeyin òkun mọ, èyí tí í ṣe àwọn ènìyàn ayé tí n ṣọ̀fọ̀ iparun ọ̀rọ̀-ajé ayé; nígbà náà ni àwọn ènìyàn ayé jí sí òtítọ̀ pé àwọn ni iran ikeyin nínú itàn ayé, ó sì ti pé jù láti pèsè ara wọn sílẹ̀ fún iyè àinípẹ̀kun.

“Owó yóò dín kù níye láipẹ̀ gidigidi lójijì nígbà tí òtítọ̀ àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ayérayé bá ṣi sí àwọn imọ̀lára ènìyàn.” Evangelism, 62.

“Ìròyìn” méjì tàbí iṣẹ̀pọ̀mì tó n fa irora sí gbogbo ènìyàn wà nínú ẹ̀ṣẹ̀ náà. “Ìròyìn” àkókò ní í ṣe pẹ̀lú Ejibiti, “ìròyìn” keji sì ni Tírè. Ìròyìn Ejibiti wà nínú àkókò ohun tí ó ti kojá, nítorí Isaiah wí pé, “gégé bí ní ìròyìn nípa Ejibiti,” bèẹ̀ ni ó n fi hàn pé Ọ̀lórùn ti ṣe ohun kan sí Ejibiti ṣáájú iparun rẹ̀ sí Sidoni (USA.) Ohun tí Ọ̀lórùn ṣe sí Ejibiti, èyí náà pẹ̀lú ni ó dúró fún “ìròyìn” Ejibiti, èyí sì ni pé Ó pa Ejibiti run ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú ìgbà àkókò tí Ọ̀lórùn wọ inu májẹmú pẹ̀lú àwọn ènìyàn tí a yàn. “Ìròyìn” méjèèjì náà jẹ “ìròyìn” kan náà. Ìròyìn Ejibiti ni ibèrẹ̀, ìròyìn Tírè sì ni ọ̀pin. Alfa àti Omega ti fi àpẹ̀júwe májẹmú pẹ̀lú ẹ̀gbẹ̀rún méjìlélógòrin [ogórùn-ún mérénlélógójì] nínú àwọn ojó ikeyin hàn pẹ̀lú itàn ibèrẹ̀ ti kókó-ọ̀rọ̀ náà. “Ìròyìn” nípa Ejibiti ni idándè Òkun Pupa nígbà tí a pa Farao àti ogun rẹ̀ run, èyí tí ó jẹ àpẹ̀rẹ̀ idándè ikeyin fún àwọn ènìyàn Ọ̀lórùn gégé bí a ti sojú rẹ̀ nínú “ìròyìn” tí í ṣe “erù Tírè.”

Agbara tí a ṣàpẹ̀rẹ̀ nínú Bíbélì gégé bí ẹ̀ni tí ó run àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi Tarṣiṣi ni Íslámù. A ó tún gbé ọ̀ràn Íslámù kalẹ̀ nígbà míràn lẹ̀yìn-ín, nítorí náà a ó ṣe àlàyé kíkún lórí ọ̀ràn náà ní àkókò tí ó yẹ níwájú. A ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú ẹ̀ṣẹ̀ náà gégé bí “Kítímù,” ọ̀rọ̀ àtijọ̀ kan fún Kúrùsì, ẹ̀ṣẹ̀ náà sì so pé

ìparun Sídóni àti Tírè ni a fihàn láti “Kítímù.” Àmì Íslámù náà ní àpèjúwe pátó gidigidi kan ti ìparun Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà nínú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì.

Ó ẹ̀ pàtàkì láti tọ̀pa àwọn ojọ̀ àti ọ̀dún tí a tọ̀ka sí nínú ìwé Isaiah, nítorí wọn sáà maa n fí àkókò wòlìí ti ẹ̀ka itàn náà tí ó tẹ̀lẹ̀ hàn. Isaiah ogún-dín-lógún tẹ̀lẹ̀ “ẹ̀rù” àfonífojì ìran nínú orí ogún-dín-lógún, èyí tí orí ogún-dín-lógún sáájú, nínú èyí tí “ẹ̀rù” mẹ̀ta wà, gbogbo wọn sì n tọ̀ka sí Islam. Sáájú orí náà, nínú ẹ̀sẹ̀ kìn-ín-ní ti orí ogún, ipò itàn wòlìí ni a ti fí kalẹ̀ níbi tí àwọn àsọtẹ̀lẹ̀ idájọ̀ ìparun tí ó tẹ̀lẹ̀ ti jẹ̀ idánimò nínú àwọn orí tí ó tẹ̀lẹ̀.

Ní ọ̀dún tí Tátán wá sí Ásíódòdì (nígba tí Ságóni ọ̀ba Ásíríà rán án,) tí ó sì jagun sí Ásíódòdì, tí ó sì gbà á. Aísáyà 20:1.

Ọ̀rọ̀ náà “Tartan” lè jẹ̀ orúko, tàbí ó ẹ̀e ẹ̀ kó jẹ̀ oyè ašáájú ọ̀mọ-ogun. Tartan dé Ásíódòdì, ilú kan ní Ejiḃiti, ó sì gbà á ní àkókò itàn náà nígba tí àwọn ará Asiria n tẹ̀sìwájú ní mímú àkóso ayé wọ̀ inú ọ̀wọ̀ wọn díẹ̀díẹ̀. Asiria jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ Bábílónì. Mejeeji Asiria àti Bábílónì jẹ̀ àwọn ijọ̀ba tí ó ti àríwá wá, àwọn ijọ̀ba tí a mọ̀ sí “àwọn kinniún” tí wọn “fọ̀n ká” àwọn àgùntàn Ọ̀lọ̀run, tí àwọn méjèjì sì gba ijìyà kan náà. Asiria ni àkókò; Bábílónì ni ikeyìn.

Israeli jẹ̀ àgùntàn tí a tú ká; àwọn kinniún ti lé e lọ: ní ibèrẹ̀ ọ̀ba Ásíríà ti jẹ̀ ẹ̀ run; ní ikeyìn Nebukadinésári yí, ọ̀ba Bábílónì, ti fọ̀ egungun rẹ̀. Nítorí náà bá yí ni Oluwa àwọn ọ̀mọ-ogun wí, Ọ̀lọ̀run Israeli; Wò ó, èmi yòò fí iyà jẹ̀ ọ̀ba Bábílónì àti ilẹ̀ rẹ̀, gégé bí mo ti fí iyà jẹ̀ ọ̀ba Ásíríà. Jeremiah 50:17, 18.

Ní ti ìsọtẹ̀lẹ̀, àwọn méjèjì ni “Ásíríà alárrogún.”

“Nígba tí Sennakeribu, ará Asiria onígberaga náà, fí ẹ̀gàn àti ọ̀rọ̀-òdì sí Ọ̀lọ̀run, tí ó sì halẹ̀ sí Israeli pẹ̀lú ìparun, ‘ó sì ẹ̀lẹ̀ ní ọ̀ru náà pé, àngẹ̀lì Olúwa jáde, ó sì pa ẹ̀gbẹ̀rún mḕẹ̀dògbòn ó lé mārùndínlógórin èniyàn nínú ibùdó àwọn ará Asiria.’ A sì ‘gé gbogbo àwọn alágbára akíkanjú, àti àwọn olórí àti àwọn balógun kúró’ nínú ogun Sennakeribu. ‘Bẹ̀ ni ó padà sí ilẹ̀ ara rẹ̀ pẹ̀lú itijú ojú.’ [2 Ọ̀ba 19:35; 2 Kíróníkà 32:21.]” The Great Controversy, 512.

Ọ̀dún náà tí “Tátáni wá sí Ásíódòdù” tí ó sì “gba á,” dúró fún iṣẹ̀gun àtẹ̀sìwájú agbára pàápà lórí ayé, gégé bí a ti fí hàn nínú ẹ̀sẹ̀ mḕfà ikeyìn Daniẹ̀lì mọ̀kànlá. Itàn iṣòro òfin Ojọ̀-ìsinmi, èyí tí í ẹ̀ “àwọn ojọ̀ ikeyìn” idájọ̀ iwádíí, tí ó sì n yorí taàrà sí idájọ̀ iṣe, (àwọn àjàkálẹ̀-àrùn méje ikeyìn) ni àyè-itàn tí “ọ̀dún” tí Tátáni wá sí Ásíódòdù n sàpẹ̀rẹ̀. Nígba tí àfowọ̀ko itàn yẹn bá ti wà ní ipò rẹ̀, Isaiah sì tún fí àwọn àsọtẹ̀lẹ̀ ìparun mḕta hàn nípa Islam, ọ̀kan nípa Àdífẹ̀ntisimù Laodicea, lẹ̀yìn náà ẹ̀rù Tírè. Orí kẹ̀rinlá-dín-lógún jẹ̀ ọ̀kan lára àwọn àpẹ̀rẹ̀ àkànṣe ti àwọn àjàkálẹ̀-àrùn méje ikeyìn, tí orí karùn-ún-dín-lógún sì tẹ̀ lé e gégé bí aṣojú iḡbalà ikeyìn àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run, níbi tí a ti rí àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run n sọ ọ̀kan nínú àwọn gbólóhùn tí a mọ̀ jù lọ ní àkókò iponjú ílá.

A ó sì sọ ní ojọ̀ náà pé, Wò ó, èyí ni Ọ̀lọ̀run wa; a ti dúró de ọ̀un, yòò sì gbà wá là: èyí ni Olúwa; a ti dúró de ọ̀un, a ó yò, a ó sì yìn ín nínú iḡbalà rẹ̀. Isaiah 25:9.

Ẹ̀gbẹ̀rún kan ó lé mḕrinlélógójì ni àwọn wúndiá ọ̀lógbòn tí wọn dúró de Olúwa wọn láti wá sí iḡbéyàwò, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé Ó pé, gégé bí ó ti bá ọ̀we àwọn wúndiá mḕwáá mu. Wọn kí í ẹ̀ àwọn ará Laodicea; àwọn ará Filadelfia ni wọn jẹ̀. Títí dé ayé yí ni àpilẹ̀ko yí ti n fí àyíkà ọ̀ràn náà lélé.

Ní ọdún 1798, Napoleon mú pòòpù ní ìgbèkùn, ó sì fi ọgbẹ́ ikú àṣotélẹ̀ nàà lélé, èyí tí a mú láradá ní ọpin ayé gégé bí Ìfihàn orí kẹtálá ti sọ. Ní àkókò nàà ni Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà gba ipò rẹ̀ gégé bí ìjọba kẹfà nínú àṣotélẹ̀ Bíbélì gégé bí Dáníèlì orí kejì, keje, kejo àti kọkànlá àti Ìfihàn orí kejílá, kẹtálá, kẹrindínlógún, kẹtadínlógún àti kọkandínlógún ti fi hàn. Láti ìgbà nàà lo, iwo Republikani ti Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà àti iwo Pùrótésítántì (Adventism) ti gbàgbé ẹni tí ipò pòòpù jẹ. Ọdún 1798 ni ọdún àkókò tí àwọn orilẹ̀-èdè tó kù nínú ayé jẹwọ Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà gégé bí orilẹ̀-èdè aláṣe, ó sì tún jẹ ọdún tí iròyìn àngẹlì àkókò dé sínú ìtàn.

“òwe-àpẹjúwe” ti omo-èyìn Ìtúnṣe Pùrótésítántì ní àkókò yẹn ni pé, “Bíbélì àti Bíbélì nikan.” Àwọn Pùrótésítántì n fí ara wọn hàn gégé bí àwọn oludábò bo Bíbélì nikan, àti nígbà tí Èsin Adventist gba agbádá iṣe wọn ní ìgbà dídé àngẹlì kejì, wọn gba “òwe-àpẹjúwe” nàà, lẹyìn nàà ni a sì n pè wọn ní “àwọn èniyàn iwé nàà.” A ti fi, nípasẹ̀ iṣe-íránṣe William Miller, àkójopọ̀ àwọn òfin kan fún wọn tí yóò, bí a bá lò ó ní ọ̀nà tí ó tọ, sí Bíbélì sí ọkàn gbogbo àwọn tí ó fẹ́ gbọ. Àwọn Òfin Miller fún Ìtumọ̀ Àṣotélẹ̀ ni ohun tí imísí sọ pé a gbòdò kẹkọ̀ọ̀ bí a bá fẹ́ fi íránṣe àngẹlì kẹta nàà hàn.

“Kristi wí pé, ‘Bí ẹnikẹni bá fẹ́ tọ mí lẹyìn, kí ó sẹ ara rẹ, kí ó sì gbé àgbélébùu rẹ, kí ó sì máa tọ mí lẹyìn.’ Ó tún wí pé, ‘Èmi ni imọlẹ̀ ayé; ẹni tí ó bá n tọ mí lẹyìn kì yóò rìn nínú òkùnkùn.’ Imọlẹ̀ ọ̀títọ̀ n tàn jáde bí fitílà tí n jọ, àwọn tí wọn sì fẹ̀ràn imọlẹ̀ kì yóò rìn nínú òkùnkùn. Wọn yóò máa ṣe iwádíí Ìwé Mímọ̀, kí wọn lè mò dájú pé ohùn Olùṣọ̀-àgùntàn tòótọ̀ ni wọn n gbọ, kì í sì í ṣe ti àjẹ̀jì.”

“Àwọn tí wọn wà ní ifarapa nínú kéde ihinrere àngẹlì kẹta n wá inú Ìwé Mímọ̀ lóri ètò kan nàà tí Bàbá Miller gbà. Nínú iwé kékeré tí àkólé rẹ̀ jẹ Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, Bàbá Miller fi àwọn òfin wònyí hàn gégé bí òfin tó rọ̀rùn sùgbọ̀n tó kún fún imọ̀, tí ó sì ṣe pàtàkì fún ikẹkọ̀ọ̀ àti ìtumọ̀ Bíbélì.”

“1. Ọ̀rọ̀ kọ̀ọkan gbòdò ní ìtumọ̀ tí ó yẹ lóri kókó-ọ̀rọ̀ tí a gbékalẹ̀ nínú Bíbélì; 2. Gbogbo Ìwé Mímọ̀ jẹ ànìpẹ̀kun, a sì lè ní ọ̀ye rẹ̀ nípasẹ̀ ifarakàra àti ikẹkọ̀ọ̀ pẹkipeki; 3. Kò sí ohun kankan tí a ti ṣípáyá nínú Ìwé Mímọ̀ tí a lè tàbí tí a ó fi pamọ̀ fún àwọn tí n béèrè ní ìgbàgbọ̀ láì ṣiyéméjì; 4. Láti lóye ẹ̀kọ̀ isin, kó gbogbo àwọn ẹ̀ṣe Ìwé Mímọ̀ jọ lóri kókó tí o fẹ́ mò, lẹyìn nàà sì jẹ́ kí ọ̀rọ̀ kọ̀ọkan ní agbára rẹ̀ tí ó yẹ; bí o bá sì lè dá ẹ̀kọ̀ rẹ̀ kalẹ̀ láìsí itakora, iwọ̀ kò lè wà nínú àṣiṣe; 5. Ìwé Mímọ̀ gbòdò jẹ olùtumọ̀ tirẹ̀ fúnra rẹ̀, nítorí pé ọ̀n ni òfin tirẹ̀. Bí mo bá gbẹ̀kẹ̀ lẹ̀ olùkọ̀ kan láti tùmọ̀ ó fún mi, tí ó sì fi ọ̀rọ̀ rẹ̀ ṣe àfowọ̀kọ̀ ìtumọ̀ rẹ̀, tàbí tí ó fẹ́ kí ó rí bẹ̀ẹ̀ nítorí ìgbàgbọ̀ ẹ̀yà-isin rẹ̀, tàbí kí a lè ka a sí ológbọ̀n, nígbà nàà, àfowọ̀kọ̀ rẹ̀, ifẹ̀ rẹ̀, ìgbàgbọ̀ rẹ̀, tàbí ọ̀gbọ̀n rẹ̀ ni yóò di òfin mi, kì í ṣe Bíbélì.”

“Èyí tí a sọ lókè jẹ́ apá kan nínú àwọn ilà̀nà wònyí; nínú ikẹkọ̀ọ̀ wa nípa Bíbélì, gbogbo wa yóò sì ṣe dáadàá bí a bá fetí sí àwọn ilà̀nà tí a gbé kalẹ̀.

“Ìgbàgbọ̀ tòótọ̀ ni a fi Ìwé Mímọ̀ gúnlẹ̀ lé; sùgbọ̀n Sátání n lo ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀nà ètàn láti yí Ìwé Mímọ̀ padà kúrò ní ìtumọ̀ rẹ̀, kí ó sì mú àṣiṣe wólé, nítorí nàà a nílò ìṣọ̀ra púpọ̀ bí ẹnikẹni bá fẹ́ mò ohun tí wọn n kọ̀nì ní tòótọ̀. Ọkàn nínú àwọn itànje nílá ti àkókò yìí ni láti máa fi ọ̀pọ̀ ifọ̀kànbalẹ̀ sí imọ̀lára, àti láti máa sọ pé ẹni jẹ olóótítọ̀ nígbà tí ó n kọ̀ láti fetí sí àwọn ọ̀rọ̀ kedere ti ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run nítorí pé ọ̀rọ̀ nàà kò bá imọ̀lára mu. Ọ̀pọ̀ èniyàn kò ní ipilẹ̀ kankan fún ìgbàgbọ̀ wọn bí kò ṣe imọ̀lára. Isin wọn dúró lóri idùnnú tí n ru sókè; nígbà tí èyí bá dáké,

ìgbàgbò wọn a sì parí. Ìmòlára lè jé ìyàngbò, sùgbón ọ̀rò Ọ̀lórún ni alikama. “Kí ni,” ni wòlfi náà wí, “ìyàngbò sí alikama?””

“Kò sí ẹ̀ni tí a ọ̀ò dá lẹ̀bi nítorí pé kò fetí sí ìmòlẹ̀ àti ìmò tí kò ní rí, tí kò sì lè rí gbà. Sùgbón ọ̀pọ̀ ẹ̀niyàn kò láti sẹ̀gboràn sí ọ̀tító tí a gbé kalẹ̀ fún wọn nípasẹ̀ àwọn aṣojú Kristi, nítorí wọn fẹ́ bá ọ̀sùwọn ayé mu; àti ọ̀tító tí ó ti dé ọ̀ye wọn, ìmòlẹ̀ tí ó ti tàn sínú ọ̀kàn, yóò dá wọn lẹ̀bi ní Ìdájó. Ní àwọn ojó ìkeyin wònyí a ní ìmòlẹ̀ tí a ti kó jọ, tí ó ti n tàn jálẹ̀ ní gbogbo àwọn ayé; a ó sì mú wa ní ojúṣe gégé bí ẹ̀yí. Ọ̀nà iwà mímọ̀ kò wà ní ìpele kan náà pẹ̀lú ayé; ọ̀nà gíga ní a gbé kalẹ̀. Bí a bá n rìn ní ọ̀nà yí, bí a bá n sáre ní ọ̀nà àwọn ọ̀fin Olúwa, a ó rí i pé, ‘ọ̀nà àwọn olódodo dàbí ìmòlẹ̀ tí n tàn, tí n túbò máa tàn sí i tí tí di ọ̀sán gangan.’” Review and Herald, November 25, 1884.

O lè kà ní kíkún sí i nípa àwọn ọ̀fin William Miller nínú Àpilẹ̀kọ tí a n pè ní William Miller lábẹ̀ ẹ̀ka Prophetic Keys.

Nínú “ìkẹ̀kọ̀ wa nípa Bíbẹ̀li, gbogbo wa yóò ṣe dáadáa láti fetí sí àwọn ilàna tí a ti gbé kalẹ̀” nínú àwọn ọ̀fin “Baba Miller” fún ìtumọ̀ àsoṭẹ̀lẹ̀. Wọn fi iwé mímọ̀ náà tí a n pè ní Bíbẹ̀li lé iwo ipè Atesítànti lówó, wọn sì tún fi ojúṣe lé e lóri láti dáàbò bo kí ó sì gbé àwọn ilàna inú rẹ̀ lárugẹ; wọn sì tún fi àkójopọ̀ ọ̀fin kan fún iwo Atesítànti náà láti pín ìtumọ̀ àti ète àwọn iwé mímọ̀ náà ní ọ̀nà tó tọ̀.

A fi ijoba olómìnira ní iwo kan pẹ̀lú iwé mímọ̀ kan tí a n pè ní Ọ̀fin Àgbà, a sì tún fi ojúṣe lé e lórùn láti dáàbò bo kí ó sì gbé àwọn ilàna tí ó wà nínú rẹ̀ lárugẹ. A tún fi àkójopọ̀ àwọn ọ̀fin kan fún iwo olómìnira náà láti pín ìtumọ̀ àti ète iwé mímọ̀ náà ní ọ̀dodo. Àwọn ọ̀fin tí a fi fún un láti pín Ọ̀fin Àgbà náà ní ọ̀dodo ni Ìwé Àwọn Ẹ̀tọ̀, ó sì fi ète pàtàkì jùlọ̀ ti Ọ̀fin Àgbà múlẹ̀ nínú àwọn ọ̀fin àkókó ti Ìwé Àwọn Ẹ̀tọ̀. Àtúnṣe Kínní tí a darúkọ̀ nínú Ìwé Àwọn Ẹ̀tọ̀ ni òmìnira ẹ̀sìn, ifihàn, ọ̀rò síso, àti iròyin.

“Kóngrẹ̀sì kò gbódò ṣe ọ̀fin kankan nípa idásilẹ̀ ẹ̀sìn, tàbí tí yóò denà iṣe òmìnira rẹ; tàbí tí yóò fi kù diẹ̀ nínú òmìnira ọ̀rò síso, tàbí tí atẹ̀wé; tàbí ẹ̀tọ̀ àwọn ẹ̀niyàn láti péjọ̀ ní àlàáfíà, àti láti bẹ̀ ḷjoba fún àtúnṣe àwọn ẹ̀dùn-ọ̀kàn.” Ọ̀fin Ìpilẹ̀ Orílẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà, àtúnṣe I

Ọ̀fin ojó Àìkú jé ìkógun gbangba sí àtúnṣe àkókó ti Ọ̀fin Orílẹ̀-èdè, ẹ̀yí tí n ṣe idánilójú òmìnira ẹ̀sìn, tí a sì mú kúrò nípasẹ̀ ọ̀fin ojó Àìkú, bá yí ni a fi samisi ọ̀pin Ọ̀fin Orílẹ̀-èdè, ọ̀pin Orílẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà gégé bí ijoba kẹ̀fà nínú àsoṭẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀li, àti ibèrẹ̀ inúnibíni sí àwọn tí wọn n kẹ̀de iránti angẹ̀li kẹ̀ta nígbà náà pẹ̀lú igbe nílá. Àwọn tí wọn n kẹ̀de igbe nílá ti angẹ̀li kẹ̀ta, tí wọn sì n sàtakò sí iparun Àtúnṣe Kínní àti Ọ̀fin Orílẹ̀-èdè, ni wọn n ṣe inúnibíni sí láti ọ̀wọ̀ àwọn tí ó yẹ kí wọn máa gbéga àti mú àwọn ọ̀fin mímọ̀ náà ṣiṣẹ̀, àwọn ọ̀fin tí n dáàbò bo iwé mímọ̀ náà tí a yàn wọn sípò láti dáàbò bo. Ẹ̀yí jé àpẹ̀júwe imòye àti lílò àwọn itàn afiwe ti iwo méjèjè ti ẹ̀ranko ilẹ̀ tí ó dà bí ọ̀dọ̀-àgùntàn. Àwọn Bàbá Oludásilẹ̀ Ọ̀fin Orílẹ̀-èdè bá Bàbá Miller mu ní afiwe. Ọ̀rò náà Bàbá tí a lò fún Miller ni a lò láti tọ̀ka sí aṣáájú kan, ḳi i ṣe àlùfáà Pápá. Bíbẹ̀li kò láti máa pè àwọn ẹ̀niyàn ní baba nígbà tí wọn n jẹ̀wọ̀ ara wọn gégé bí amòna ẹ̀mí. Wọn sọ àwọn Millerite ní orúkọ̀ baba wọn, gégé bí ó ti máa n rí bẹ̀ẹ̀ lópò̀ igbà. Láti sàimọ̀ iyàtọ̀ yí ni láti sàirí apá kan nínú ohun tí iránti Èlìjà túmọ̀ sí, nígbà tí ó yí ọ̀kàn àwọn baba padà sódò àwọn ọ̀mọ̀, àti ti àwọn ọ̀mọ̀ padà sódò àwọn baba.

Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà nínú Isaiah ogún-dín-lògbòn jẹ̀ ijọba kẹfà nínú àsoṭẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, ó sì dúró bẹ̀ẹ̀ tí tí yóò fí yí Òfin Àgbà rẹ̀ padà nípasẹ̀ òfin Ojọ-Àìkú tí ń sún mólé ní kánkán. Ijọba kẹfà náà ń sàkóso fún àádòrin ọdún àsoṭẹ̀lẹ̀, èyí tí í ẹ̀ ọjọ ọba kan. Ijọba náà (ọba kan jẹ̀ ijọba kan) tí ó sàkóso fún àádòrin ọdún ni Babeli. Ní àkókò àádòrin ọdún náà, iwo ipínlẹ̀ náà ni ijọba Babeli, iwo ijọ náà sì ni àwọn ará Kaldea. Dániẹ̀lì, Şádíràkì, Mేశàkì àti Àbẹ̀dínigò dúró fún ọgórùn-ún méjilélógójì àti ẹgbèrùn mẹ́rin. Nínú ẹ̀rí Dániẹ̀lì ni a ti sàfihàn iwo méjèjèjì àti àwọn èniyàn Olórùn. Àádòrin ọdún igbèkùn ní Babeli ni ojọ ọba kan tí Isaiah lò láti fi dá mọ̀ pé itàn àsoṭẹ̀lẹ̀ Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà àti itàn Adventismu jẹ̀ láti ọdún 1798 tí tí dé òfin Ojọ-Àìkú.

Ìdámọ̀ pé ilà itàn àsoṭẹ̀lẹ̀ fún àwọn iwo méjèjèjì ti Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà jẹ̀ kí a lè ronú lóri òpin àti ibèrẹ̀, pẹ̀lú àwọn ẹ̀lẹ̀rìi iwo méjèjèjì náà láti fi mọ̀ àbùdá iwo kejì. Lẹ̀yìn gbogbo rẹ̀, gbogbo àwọn iwo náà jẹ̀ irú kan náà. Nínú Dániẹ̀lì àwọn iwo wà, díẹ̀ ninu wọn fọ̀, pẹ̀lú àwọn iwo tí ó hù jáde láti inú iwo tí ó fọ̀ náà. Díẹ̀ ninu àwọn iwo nínú Dániẹ̀lì kò dọgba ní iwọn sí ara wọn, wọn sì dide lẹ̀yìn àwọn yòókù. Kì í ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ pẹ̀lú àwọn iwo méjì ti Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà. Àwọn iwo méjì wònyí ń bá ara wọn lo ní ibámu nípasẹ̀ itàn kan náà, wọn sì ń mú àwọn àmì ọ̀nà kan náà jáde, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé wọn yàtò sí ara wọn ní ti ètẹ̀ wọn. Àwọn ikilò tàbí àfikún iṣọra kan wà nínú itàn náà tí ó ẹ̀ pàtàkì pẹ̀lú kí a lè lóye.

Ní ibèrẹ̀ Ìsìn Adventist, iyípadà kan wá láti inú itàn àsoṭẹ̀lẹ̀ tí ijọ Filadelfia ń sojú sí ijọ Laodicea. Nítorí náà, ní òpin náà pẹ̀lú, iyípadà gbòdò wá láti inú itàn àsoṭẹ̀lẹ̀ ti Laodicea. Ìfihàn Jèsù Kristi ní imólẹ̀ oye yíi nínú ara rẹ̀, ó sì jẹ̀ apá kan nínú ohun tí a ń tú ididi rẹ̀ sílẹ̀ ní àkókò yíi.

Àti pé “lẹ̀yìn òpin ọdún àádòrin” pòòpù yóò “kòrin,” a ó sì rántí “àgbèrẹ̀” tí a ti “gbàgbé.” A “rántí” rẹ̀ ní igbà òfin ojọ Àìkú, níbi tí ọ̀ràn náà wà lááárín ijọsin oòrùn, tàbí ijọsin ojọ tí òfin Olórùn ti pa láṣẹ̀ fún aráyé láti “rántí.”

Nínú àpilẹ̀kọ̀ yíi a ti fi hàn pé itàn ijọba Bábílónì fún àádòrin ọdún jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ itàn Orilẹ̀-èdè Amẹ́ríkà láti ọdún 1798 tí tí dé òfin Ojọ Àìkú. Nínú àpilẹ̀kọ̀ kan sáájú àti ní ọ̀pọ̀ igbà nínú Àwọn Tábilì Hábákúkù, a fi hàn pé igbèkùn ní Ejibiti àti itúsílẹ̀ kúrò níbẹ̀, náà pẹ̀lú, jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ itàn Orilẹ̀-èdè Amẹ́ríkà àti àwọn èniyàn Olórùn. Àwọn itàn mẹ́rin wònyí ti Bábílónì, Ejibiti, Adventism àti Orilẹ̀-èdè Amẹ́ríkà kì í ẹ̀ àwọn ilà nìkan láti mú wá sórí àwọn ilà wònyí, sùgbón nígbà tí a bá lo òfin itọ́kasí àkókó sí àwọn ilà mẹ́rin wònyí—ó jẹ̀ ohun iyanu pátápátá. Èmi yóò fí àpilẹ̀kọ̀ yíi parí pẹ̀lú àpẹ̀rẹ̀ kan soṣo, tí ó rọ̀rùn tí ó sì jẹ̀ apá kan nínú ohun tí mo túmò sí, àti ohun tí mo pinnu láti tẹ̀síwájú pẹ̀lú nígbà tí a bá tún dojú kọ̀ itàn Isaiah mètálélógún ní àkókò miiran.

Ìtàn Bábílónì ní ọba kan tí a yí padà ní ibèrẹ̀ àti ọba búburú kan ní òpin. Kò ẹ̀ pàtàkì bóyá Biden ni tàbí Trump, nítorí iwé Dániẹ̀lì kóni pé Olórùn ni ó ń gbé àwọn alákoòso dide, tí ó sì ń sọ wọn kalẹ̀. Ohun kan tí a lè dájú nípa olórí Democratic tàbí Republican ní àkókò òfin Ojọ-Àìkú ni pé olórí búburú ni. Nebukadnessari ni Bábílónì, ọ̀n ni aláṣẹ̀ ikà Bábílónì, ẹ̀ni tí ó múra tán láti ju àwọn ọ̀kúnrin rere méta sínú iná. Sùgbón ní ikeyin a yí i padà sí Olórùn Dániẹ̀lì. Kì í ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ pẹ̀lú olórí ikeyin, Belshazzar. Ọba búburú ni. Orilẹ̀-èdè Amẹ́ríkà nínú àsoṭẹ̀lẹ̀ bẹ̀rẹ̀ gẹ́gẹ́ bí ọ̀dọ̀-àgùntàn, ààmì Kristi àti ẹ̀bọ̀ Rẹ̀ fún ará èniyàn. Ní òpin, Orilẹ̀-èdè Amẹ́ríkà yóò sọ̀rọ̀ bí dragoni. Iyípadà láti ọ̀dọ̀ Kristi sí Sátàní nínú ilà-itàn yíi ni a sojú rẹ̀ nípasẹ̀ iyàtọ̀ tó wà lááárín Nebukadnessari àti Belshazzar.

“A ti fi ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ànḡààní fún Belshazzar láti mò àti láti ẹ̀ ẹ̀ ifẹ́ Ọ̀lọ̀run. Ó ti rí bí a ẹ̀ lé bàbá nílá rẹ̀, Nebukadnessari, kúrò nínú àwùjọ̀ èniyàn. Ó ti rí bí Ẹ̀ni tí ó fi í fún un ẹ̀ gba ọ̀gbọ̀n inú nàà kúrò lẹ́wọ̀ ọ̀ba onígberaga nàà, nínú èyí tí ó ti n sògo. Ó ti rí bí a ẹ̀ lé ọ̀ba nàà jáde kúrò ní ijoba rẹ̀, tí a sì sọ̀ ọ̀ di ẹ̀lẹ̀gbẹ̀ àwọn ẹ̀ranko igbó. Sùgbọ̀n ifẹ́ Belshazzar sí eré igbádùn àti sí fifi ara rẹ̀ ga pa àwọn ẹ̀kọ̀ nàà rẹ̀ kúrò, àwọn ẹ̀kọ̀ tí kò yẹ́ kí ó ti gbàgbé láéláé; ó sì dá ẹ̀şẹ̀ tó jọra silẹ̀ pẹ̀lú àwọn tí ó mú idájọ̀ àfihàn wá sórí Nebukadnessari. Ó şòfò àwọn ànḡààní tí a fi oore-ọ̀fẹ́ fún un, nípa aibikita láti lo àwọn ànḡààní tí ó wà ní ààyè ọ̀wọ̀ rẹ̀ fún lílò di ẹ̀ni tí ó mò ọ̀títọ̀. ‘Kí ni mo gbọ̀dọ̀ ẹ̀ kí a lè gbà mí là?’ jẹ́ ibèèrè kan tí ọ̀ba nílá sùgbọ̀n aşıwèrè nàà kojá lóri rẹ̀ pẹ̀lú ànifẹ́. Bible Echo, April 25, 1898.”

Ẹ́ kiyèsí i pé Bèlşásàrí ẹ̀ni búburú ní ọ̀ba aşıwèrè nàà. Ó jìyà idájọ̀ kan nàà gégé bí baba rẹ̀ Nebukadinésàrí, nítorí pé a şàfihàn àwọn idájọ̀ méjèjì gégé bí “àkókò méje” ti Léfítikù ogún-ún lé mẹ́fà. Nebukadinésàrí wà ní pápá, ó n gbé bí ẹ̀ranko fún ojọ̀ ẹ̀gbèrún méjì lónà ogórùn-ún márùn-ún àti ogún, èyí tí í ẹ̀ ọ̀dún méje gégé bí işirò Bíbélì; beẹ̀ nàà ni idájọ̀ omọ̀ rẹ̀ Bèlşásàrí, èyí tí a kọ̀ sórí ọ̀giri, dúró fún ẹ̀gbèrún méjì lónà ogórùn-ún márùn-ún àti ogún pẹ̀lú. Iyàtò nàà ni pé idájọ̀ sí Nebukadinésàrí yí i padà, ó sì sọ̀ ọ̀ di ọ̀ba ọ̀lọ̀gbọ̀n, nígbà tí idájọ̀ Bèlşásàrí wà lóri ọ̀ba aşıwèrè nàà.

“Sì alákoşo ikeyin Babiloni, gégé bí ó ti rí nínú àpẹ̀rẹ̀ sí ẹ̀ni àkókó rẹ̀, ni idájọ̀ Olùşọ̀ àtòrunwá dé pé: ‘Iwo ọ̀ba,... a ti sọ̀ ọ̀ fún ọ̀; a ti mú ijoba kúrò lódò rẹ̀.’ Danieli 4:31.” Àwọn Wólù àti Àwọn Ọ̀ba, 533.

Àkoşilẹ̀ tó wà lóri ọ̀giri fún ààrẹ̀ ikeyin ni àtúnşẹ̀ àkókó, èyí tí ó ẹ̀ idánimò “ọ̀giri” iyapa ijo àti ijoba, èyí tí ọ̀ba aşıwèrè ikeyin kò ní ọ̀ye rẹ̀. “Igbà méje” ti Léfítikù ogún-ún àti mẹ́fà dúró fún “itúkà àwọn èniyàn” tí ọ̀ba àrìwá mú ẹ̀ nígbà ọ̀fin Ojọ̀ Àikú. Itúkà nàà ni iparun orílẹ̀-èdè tí ó tẹ̀ lé ọ̀fin Ojọ̀ Àikú. Orílẹ̀-èdè keřà gbàgbé àwọn ẹ̀kọ̀ àwọn baba ipilẹ̀ wọn, àwọn tí wọn kọ̀ Ọ̀fin Orílẹ̀-èdè láti dáàbò bo kí í ẹ̀ kúrò lẹ́wọ̀ ijo ibàjẹ̀ nikan, sùgbọ̀n pẹ̀lú kúrò lẹ́wọ̀ àwọn ọ̀ba aláşẹ̀-ká-kiri ti Yúróòpù tí obinrin ibàjẹ̀ nàà bá sùn. Àwọn baba ipilẹ̀ nàà dúró fún àwọn tí wọn kọ̀ papacy àti àwọn ọ̀ba Yúróòpù sílẹ̀, nítorí wọn mò láti inú irírí tiwọn léyìn tí wọn ti jáde kúrò nínú itúkà ọ̀kẹ́ta-lẹ́dẹ̀gbẹ́ta ọ̀dún ti ọ̀kùnkùn papacy, pé àwọn ààbò sí irú ikà-ọ̀ba beẹ̀ gbọ̀dọ̀ jẹ́ ààrin gbùngbùn Ọ̀fin Orílẹ̀-èdè tuntun wọn. Wọn jẹ́ àwọn baba ọ̀lọ̀gbọ̀n, wọn dàbí ọ̀dò-àgùntàn, sùgbọ̀n kí í rí beẹ̀ pẹ̀lú baba ikeyin, nítorí yóò sọ̀rọ̀ bí dragoni. Àwọn Baba jáde kúrò nínú itúkà, omọ̀ sì padà wọ̀ inú itúkà. Alákoşo aláiláàánú nínú işẹ̀lẹ̀ méjèjì ni papacy àkókó àti papacy ikeyin.

Àmì idájọ̀ lóri Nebukadinésàrí, ọ̀ba àkókó, àti ọ̀ba ikeyin, Bèlşásàrí, ni “àkókò méje” itúkà kiri tí ó wà nínú Lefitiku ogún-mẹ́fà. Nebukadinésàrí gbé e ní irírí, Bèlşásàrí sì rí i tí a kọ̀ sórí ọ̀giri gégé bí ọ̀rọ̀ irántí ikú rẹ̀ ní alẹ̀ gan-an tí ó kú. Àmì iwo Republikani ní ibèrè ni isálà rẹ̀ kúrò nínú idè ọ̀ba àrìwá, àti àmì iwo Republikani ní ọ̀pin rẹ̀ ni igbèkùn tí a mú wá láti ọ̀dò ọ̀ba àrìwá. Ọ̀fin Ojọ̀ Àikú ni “alẹ̀ gan-an” tí ó fi kú gégé bí ijoba keřà nínú àşọtẹ̀lẹ̀ Bíbélì. Nínú gbogbo àpẹ̀júwe méréin nàà—Bèlşásàrí, Nebukadinésàrí, àti ibèrè àti ọ̀pin iwo Republikani—ogún-lé-lógún, ogún nínú Lefitiku ogún-mẹ́fà, ni àmì tí a şojú ní ibèrè àti ní ọ̀pin. Èyí n şojú ifowóşí Alfa àti Omega.

Àşọtẹ̀lẹ̀ àkókò àkókó tí William Miller şawárí ni ọ̀dún méjilélógún ogórùn-ún márùn-ún ti Lefitiku ogún mẹ́fà. Ọ̀un ni ọ̀kúta àkókó nínú ipilẹ̀ tí Jesús fi lélẹ̀ nípasẹ̀ işẹ̀ Miller. Ọ̀un nàà sì ni ọ̀títọ̀ ipilẹ̀ àkókó tí Adventism fi silẹ̀ ní ọ̀dún 1863. Nígbà tí a fi gbogbo àwọn ọ̀kúta ọ̀títọ̀ Miller sínú ipilẹ̀

nàà, a sojú àwọn òtító wònyen lóri àwọn tábilì méjì Hábákúkù, èyí tí í se àwọn àtẹ̀ isáájú odún 1843 àti 1850. Àwọn tábilì méjèèjì wònyen n sojú ibásepo májémú láàárín Olórùn àti àwọn èniyàn rẹ̀ tí a dá orúkọ wọn sí mímò gégé bí àwọn tábilì méjì Òfin Méwàá se sojú májémú pèlù Ísírélì átijó.

Ní òpin Àdífèntìsì Lāodíkìà, nígbà tí a ó tu u jáde kúrò ní ẹnu Olúwa ní àkókò òfin Ojò-Àikú, ikòwé tó wà lóri ògiri ni àwọn tábilì mímò méjèèjì ti àwọn asáájú-ònà nàà. Àwọn tábilì tí wọn kò lè kà, nítorí wọn kò láti jẹ́ kí iránsẹ̀ ikilò nàà se wón ní ànfààní ní ibèrè itàn wọn....

Ìṣòro owó ti odún 1837 ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà jẹ́ isẹ̀lẹ̀ tó díjù tí àpapọ̀ àwọn nnkan isúná, àwọn ilàna, àti àwọn isẹ̀ aròjinlẹ̀ idókòwò fa.

Ìfúnkún Àròjinlẹ̀: Ní àwọn odún tó sáájú 1837, igbéraga aròjinlẹ̀ wà nínú ilẹ̀ àti àwọn idókòwò, èyí tí itẹ̀síwájú orílẹ̀-èdè sí iwò-oòrùn ru lapa kan. Àròjinlẹ̀ nípa ilẹ̀, pàápàá jùlọ̀ ní agbègbè ààlà iwò-oòrùn, yorí sí igbèga iye owó ilẹ̀ ju bó se ye lọ̀ àti sí gbígbà awin ju oṣùwò lẹ̀.

Ìrẹ̀sì Kirédítì Rorùn àti Fífúnni ní Owó Ìyáwó Fún Ifojúsónà Èrè: Àwọn ilé-ifowopamó àti àwọn ilé-isẹ̀ ináwó n tú oṣòlọ̀pọ̀ kirédítì àti awin jáde, ní oṣòlọ̀pọ̀ igbà láisí idánilójú tó péye. Ìrìnrelẹ̀ iwòlẹ̀ yí sí kirédítì dá sí ibínú ifojúsónà èrè nàà, ó sì pọ̀ si àwọn ewu àidúròsinṣin ètò ináwó.

Ìtánkálẹ̀ Àṣejù ti Àwọn Ilé-Ifowópamó: Àwọn ilé-ifowópamó n gbòòrò isẹ̀ wọn lónà yíyára, wón sì sáàbà máa n tú iwé owó (àwọn banknotes) jáde ju iye owó gidi (wúra àti fàdákà) tí wón ní láti fi sètíléyìn fún un lọ̀. Isẹ̀ yí, tí a mọ̀ sí “wildcat banking,” yorí sí apòjù owó tí a kò sàkóso, tí kò si se gbára lé, nínú ilọ̀po owó tó n yí ká.

Àwọn Ilàna Ètò-Òwò Jackson: Àwọn ilàna Àare Andrew Jackson ní ipa nínú mímu isòro nàà burú sí i. Ó se jáde Specie Circular ní odún 1836, èyí tí ó pàse pé kí a máa fi owó líle (wúra àti fàdákà) ra àwọn ilẹ̀ ijoba dípo owó iwé. Èyí sì mú kí ikánjú wáyé láti yí àwọn owó iwé ilé-ifowopamó padà sí owó líle, ohun tí ó fa inira isúná àti ishubú àwọn ilé-ifowopamó.

Àwọn Ifòkànsin Àgbáyé: Ipèyà tó wà ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà nàà ní ipa láti oṣòlọ̀pọ̀ àwọn ipò orò-ajé àgbáyé pèlù. Isúnkù nínú orò-ajé ti ilẹ̀ Gẹ̀ẹ̀sì, ẹni tí ó jẹ́ alábaápín isòwò pàtàkì fún Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà, mú kí ibèrè fún àwọn ẹ̀rù àti ojà itajà Amẹ́ríkà dín kù. Èyí sì, ní itelẹ̀ rẹ̀, ní ipa lóri àwọn ilé-isẹ̀ Amẹ́ríkà, ó sì sàfikún sí ipònjú orò-ajé.

Ìbànújẹ̀ àti Ìkọ̀lù Sórì Àwọn Ilé-Ifowópamó: Ní May 1837, oṣòlọ̀pọ̀ ipayà owó, pèlù ishubú àwọn ilé-ifowópamó àti idínkù nínú fífì gbèsè sílẹ̀, fa ibànújẹ̀ láàárín àwọn oludókòwò àti àwọn olufowópamó. Ìbànújẹ̀ yí sì mú kí ìkọ̀lù sórì àwọn ilé-ifowópamó gbilẹ̀, ó sì fa idínkù gbígbóná nínú fífì gbèsè sílẹ̀.

Ìdínkù Nínú Ipèsè Owó: Bí àwọn ilé-ifowopamó se n shubú, tí gbèsè sì di líle láti rí, àpapọ̀ ipèsè owó nínú ètò-orò ajé dínkù gidigidi. Ìdínkù yí nínú ipèsè owó mú kí àwọn isòro orò ajé burú sí i, ó sì jinlẹ̀ sí ipadasẹ̀yìn orò ajé. Àpapọ̀ àwọn nnkan wònyí yorí sí ishubú orò ajé tó le gan-an, èyí tí ishubú àwọn ilé-ifowopamó, àinise, idínkù nínú ináwó àwọn onibààrà, àti irẹ̀wèsì orò ajé lapa pọ̀ jẹ́ àfihàn rẹ̀.

“A kò ní ohun kankan láti bèrù fún ojò iwájú, bí kò ẹ pé a óò gbàgbé ọ̀nà tí Olúwa ti darí wa, àti ẹ̀kọ̀ Rẹ̀ nínú ìtàn ìgbésí ayé wa àtíjọ́.” *Life Sketches*, 196.